

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Δημόσια Διαβούλευση επί του Σχεδίου Δράσης για τις διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ελλάδα (2023-2029)

10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 2023

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Τμήμα Βιοποικιλότητας, ταχ. διεύθυνση: Πατησίων 147, 11251 Αθήνα) ως Αρμόδια Κεντρική Συντονιστική Αρχή που έχει την ευθύνη για την εποπτεία και τη συνολική και συντονισμένη εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Κ.Υ.Α. με Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055/21 (ΦΕΚ 5697 Β/7-12-2021),

α. Αναρτά σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο με τίτλο «Σχέδιο δράσης για τις διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ελλάδα, 2023-2029» σύμφωνα με το Άρθρο 13 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014.

β. Προσκαλεί το ενδιαφερόμενο κοινό να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του, προς τη Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ταχ. διεύθυνση: Πατησίων 147, 11251 Αθήνα, dniop.gram@prv.ypeka.gr, c.nikokavouras@prv.ypeka.gr), μέσα σε προθεσμία έξι εβδομάδων από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης αυτής.

Σχέδιο δράσης για τις διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ελλάδα

2023-2029

ΣΧΕΔΙΟ

ΕΛΛΑΔΑ

Μάρτιος 2023

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεσμικό Πλαίσιο	5
Α. Νόμος 3937/2011 («Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 60/Α'/31-3-2011)	5
Β. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών», (ΕΕΕ 317/35/4-11-2014)	6
Γ. ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών»», ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021).....	8
Δ. Νόμος 4470/2017 («Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τον Έλεγχο και την Διαχείριση Έρματος και Ιζημάτων που προέρχονται από Πλοία, 2004 και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ 65/Α'/8-5-2017).	9
Ε. Διεθνείς Συμβάσεις	10
ΣΤ. Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα	11
Ζ. Άλλες σχετικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	11
Οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) και Οδηγία για τη διατήρηση των άγριων πτηνών (Οδηγία 2009/147/ΕΚ).....	11
Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (Οδηγία 2008/56/ΕΚ).....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Περιγραφή των Διαδρομών Εισαγωγής και Εξάπλωσης.....	13
2.1 Εισαγωγή	13
2.2 Κατάταξη των εισβλητικών ειδών με βάση τους διαδρόμους εισαγωγής στην Ελλάδα.....	18
Φυτά (Plants)	18
Χερσαία είδη πανίδας (Terrestrial animals)	20
Είδη εσωτερικών υδάτων (Freshwater species)	21
Θαλάσσια είδη (Marine species)	22
2.3 Γενικά συμπεράσματα	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Στόχοι και Στρατηγική.....	25
3.1 Στόχος	25
3.2 Ορισμοί.....	25
3.3 Πεδίο Εφαρμογής	26
3.4 Στρατηγική	28
Στοχοθεσία.....	28
Καταγραφή ενδιαφερομένων μερών (Stakeholders)	28
Ανάλυση των Μέτρων.....	28
Διαβούλευση	28
Εφαρμογή και Αξιολόγηση	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Μέτρα και Δράσεις	29
ΓΕΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	29
4.1 Ενίσχυση της γνώσης	29
4.2 επικαιροποίηση θεσμικού πλαισίου.....	31
4.3 Δράσεις ενημέρωσης	33
4.4 Σύνταξη Εθνικού Καταλόγου.....	34

4.5 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών	36
4.6 Εκπαίδευση και κατάρτιση αρμόδιων φορέων.....	37
ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ.....	39
4.7 Περιφερειακή συνεργασία	39
4.8 Διαχείριση υδάτινου έρματος των πλοίων	40
4.9 Διενέργεια ελέγχων σε σταθμούς εισόδου, τελωνεία και εσωτερική αγορά	42
4.10 Έλεγχος «Λεσσεψιανών» μεταναστών.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Προϋπολογισμός	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Παρακολούθηση, Αξιολόγηση, Αναθεώρηση	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Διάχυση της Πληροφορίας	50

ΣΧΕΔΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν αποτελεί Σχέδιο Δράσης για τις διαδρομές των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ελλάδα, με την έννοια του Άρθρου 13 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών», που έχει δημοσιευθεί στην Ελληνική γλώσσα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕΕ 317/35/4-11-2014).

Οι χωροκατακτητικά ξενικά είδη νοούνται τα είδη ζώων, φυτών, μυκήτων ή μικροοργανισμών τα οποία εισάγονται εκτός του φυσικού τους εύρους εξάπλωσης, όταν η εισαγωγή ή εξάπλωση τους έχει διαπιστωθεί ότι απειλεί ή επηρεάζει δυσμενώς τη βιοποικιλότητα και τις σχετικές οικοσυστημικές υπηρεσίες.

Αντικείμενο του παρόντος Σχεδίου Δράσης αποτελεί η αντιμετώπιση των διαδρομών προτεραιότητας και η αποτροπή της ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΧΞΕ) προς τη χώρα, ή εντός αυτής.

Το παρόν Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση των διαδρομών εισόδου των ΧΞΕ βάσει του Άρθρου 13 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 δεν θα πρέπει να συγχέεται με τα Σχέδια Διαχείρισης των ειδών που εφαρμόζονται από τη στιγμή που αυτά έχουν ήδη εισέλθει, και ίσως εξαπλωθεί ευρέως, στην επικράτεια της χώρας («Διαχειριστικά Μέτρα» βάσει Άρθρου 19 του Κανονισμού).

Στο πλαίσιο του παρόντος Σχεδίου Δράσης πρώτα γίνεται μία παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου και των νομοθετικών προβλέψεων (εθνικών και ενωσιακών) βάσει των οποίων εκπονείται το παρόν.

Στη συνέχεια περιγράφονται οι «Διαδρομές Εισαγωγής και Εξάπλωσης» οι οποίες αποτελούν αντικείμενα του Σχεδίου Δράσης, και η επιλογή των οποίων έγινε βάσει ενδελεχούς ανάλυσης η οποία παρουσιάζεται εν συντομία. Σκοπός της ανάλυσης είναι ο προσδιορισμός των διαδρομών που απαιτούν δράση κατά προτεραιότητα («διαδρομές προτεραιότητας»), λόγω του όγκου των ειδών ή των δυνητικών ζημιών που προκαλούνται από τα είδη που εισέρχονται στην Ένωση ακολουθώντας αυτές τις διαδρομές.

Στα επόμενα μέρη του Σχεδίου Δράσης παρουσιάζονται οι στόχοι και η στρατηγική επίτευξης τους, καθώς και τα ενδεδειγμένα μέτρα που θα απαιτηθούν. Τα μέτρα αυτά συνοδεύονται από χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους καθώς και από την εκτίμηση του αναγκαίου προϋπολογισμού.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει συγκεκριμένους μηχανισμούς για τη συλλογή στοιχείων από τους φορείς οι οποίοι συμμετέχουν στην υλοποίηση του, καθώς και τον τρόπο αξιοποίησης των στοιχείων αυτών για την αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης. Βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης προβλέπεται διαδικασία επανασχεδιασμού του Σχεδίου Δράσης με σκοπό τη βελτιστοποίηση της επίτευξης των καταγεγραμμένων στόχων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεσμικό Πλαίσιο

Α. Νόμος 3937/2011 («Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 60/Α'/31-3-2011)

Στο Νόμο 3937/2011 προβλέπονται τα εξής, σχετικά με τα «εισβάλλοντα ξενικά είδη» (όπως ονομάζονται στο συγκεκριμένο νόμο):

Με το άρθρο 12 προβλέπεται η σύνταξη καταλόγου εισβαλλόντων ξενικών ειδών κατόπιν εκπόνησης έρευνας επικινδυνότητας. Ανάλογα με την κατηγορία κινδύνου του κάθε είδους, προβλέπεται η σύνταξη Σχεδίων Διαχείρισης από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς και η έκδοση εκλαϊκευμένων οδηγιών αναγνώρισης ειδών. Από το Άρθρο 17 προκύπτει η υποχρέωση απογραφής των ειδών.

Συγκεκριμένα:

Με το άρθρο 12 (“Ειδικές ρυθμίσεις για τα εισβάλλοντα ξενικά είδη”):

1. Με ευθύνη του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ή το Υπουργείο Θαλασσίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας κατά περίπτωση εκπονείται έρευνα επικινδυνότητας και συντάσσεται κατάλογος των εισβαλλόντων ξενικών ειδών στα οικοσυστήματα της χώρας. Ο κατάλογος της αποτελεί παράρτημα της εθνικής απογραφής της ελληνικής βιοποικιλότητας του άρθρου 16 παράγραφος 3 περίπτωση β`.

2. Τα εισβάλλοντα ξενικά είδη υποδιαιρούνται σε κατηγορίες ανάλογα με τον κίνδυνο εξάπλωσης της και της εκτιμώμενες επιπτώσεις στη δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων

3. Ανάλογα με την κατηγορία κινδύνου, το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής συντάσσει σχέδια διαχείρισης των αντίστοιχων εισβαλλόντων ξενικών ειδών. Τα σχέδια περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για τα εξής θέματα:

α) Την πρόληψη εισαγωγής εισβαλλόντων ξενικών ειδών, την ενημέρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών.

β) Τον έγκαιρο εντοπισμό και την εξάλειψη, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η πρόληψη της διάδοσης των εισβαλλόντων ξενικών ειδών.

γ) Την παρακολούθηση, τον έλεγχο και το μακροπρόθεσμο περιορισμό της εξάπλωσης των εισβαλλόντων ξενικών ειδών.

δ) Την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας των οικοσυστημάτων που επηρεάστηκαν από την εγκατάσταση πληθυσμών εισβαλλόντων ξενικών ειδών.

4. Τα Υπουργεία Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθώς και τα κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία, εκδίδουν εκλαϊκευμένους οδηγούς αναγνώρισης των εισβαλλόντων ξενικών ειδών

που αξιολογούνται ως ιδιαίτερα επικίνδυνα για την κατάσταση διατήρησης των ιθαγενών ειδών και οικοτόπων.

Με το άρθρο 17 παρ. 5:

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής σε χρονικό διάστημα έξι ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οφείλει: α) Να απογράψει, κατά τον επιστημονικά πληρέστερο δυνατό τρόπο, τη βιοποικιλότητα της Ελλάδας και να εκτιμήσει τις τάσεις και τις απειλές (καθώς και τα εισβάλλοντα ξενικά είδη) [...].

Με το άρθρο 18 παρ. 2:

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής δημιουργεί ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης, στην οποία αναρτά κάθε διαθέσιμη πληροφορία για την κατάσταση διατήρησης και το καθεστώς προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας.

B. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών», (ΕΕΕ 317/35/4-11-2014)

Την 22^η Οκτωβρίου 2014 θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών (εισβλητικών) ξένων (ξενικών) ειδών (εφεξής: “Κανονισμός”), με αντικείμενο τη θέσπιση κανόνων για την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης, εκούσιας ή ακούσιας, χωροκατακτητικών (εισβλητικών) ξένων (ξενικών) ειδών του ενωσιακού καταλόγου στη βιοποικιλότητα στο εσωτερικό της Ένωσης. Η απειλή που συνιστούν τα είδη αυτά ενδέχεται να επιφέρει δυσμενείς επιπτώσεις στα αυτόχθονα είδη και στα οικοσυστήματα λόγω της μεταβολής του οικοτόπου τους και της μετάδοσης ασθενειών, καθώς επίσης και στην υγεία του ανθρώπου και στην οικονομία. Οι κίνδυνοι που ενέχουν τα συγκεκριμένα είδη επιτείνονται εξαιτίας του αυξημένου παγκόσμιου εμπορίου, των μεταφορών, του τουρισμού και της κλιματικής αλλαγής. Η συνεκτική εφαρμογή του Κανονισμού βασίζεται σε κοινά κριτήρια βάσει εθνικών και διεθνών προτύπων για τη διενέργεια της εκτίμησης κινδύνου και τους τρόπους εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ένωση, τις δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία, στην κοινωνία και στη βιοποικιλότητα καθώς και τα πιθανά οφέλη από τις σχετικές χρήσεις, με σκοπό τη στάθμισή τους έναντι των δυσμενών επιπτώσεων.

Με τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/1141 της Επιτροπής της 13^{ης} Ιουλίου 2016 εκδόθηκε ο πρώτος κατάλογος χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Ο κατάλογος περιλάμβανε 37 είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος και επεκτάθηκε στη συνέχεια με την έκδοση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1263 της Επιτροπής

της 12^{ης} Ιουλίου 2017 (12 νέα είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος), με την έκδοση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1262 της Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 2019 (17 νέα είδη) και με την έκδοση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1203 της Επιτροπής της 12^{ης} Ιουλίου 2022 (22 νέα είδη). Συνολικά μέχρι του χρόνου σύνταξης του παρόντος, ο ενωσιακός κατάλογος αριθμεί αθροιστικά 88 είδη.

Στο σημείο (23) του προοιμίου του Κανονισμού αναφέρεται ότι «*μεγάλο ποσοστό των χωροκατακτητικών ξένων ειδών εισάγονται στην Ένωση ακούσια. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας η αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής των ειδών αυτών*». Για το σκοπό αυτό, με το Άρθρο 13 του Κανονισμού προβλέπεται η υποχρέωση εκπόνησης, από τα κράτη μέλη, σχεδίων δράσης για της διαδρομές χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

Συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 του Άρθρου 13 αναφέρει:

1. Το αργότερο εντός 18 μηνών από την ημερομηνία έγκρισης του ενωσιακού καταλόγου, τα κράτη μέλη διενεργούν ενδελεχή ανάλυση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών, κατ' ελάχιστον στην επικράτειά τους, καθώς και στα θαλάσσια ύδατά τους όπως ορίζονται στο άρθρο 3 σημείο 1) της οδηγίας 2008/56/ΕΚ, και προσδιορίζουν τις διαδρομές που απαιτούν δράση κατά προτεραιότητα («διαδρομές προτεραιότητας»), λόγω του όγκου των ειδών ή των δυνητικών ζημιών που προκαλούνται από τα είδη που εισέρχονται στην Ένωση ακολουθώντας αυτές τις διαδρομές.

Η Ελλάδα ολοκλήρωσε τη συγκεκριμένη υποχρέωση με την εκπόνηση του έργου «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν» το οποίο υλοποιήθηκε από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και από το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής, βάσει του Παραδοτέου Β4 «Κατάταξη των εισβλητικών ειδών βάσει των διαδρομών εισαγωγής στην Ελλάδα» παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 2.

Οι παράγραφοι 2 έως 5 του Άρθρου 13 του Κανονισμού προβλέπουν την εκπόνηση των Σχεδίων Δράσης για τις διαδρομές προτεραιότητας, και συγκεκριμένα:

2. Εντός τριών ετών από την ημερομηνία έγκρισης του ενωσιακού καταλόγου κάθε κράτος μέλος θεσπίζει και εφαρμόζει είτε ένα σχέδιο δράσης είτε σειρά σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση των διαδρομών προτεραιότητας που έχει προσδιορίσει δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Τα εν λόγω σχέδια δράσης περιλαμβάνουν χρονοδιαγράμματα ενεργειών και περιγράφουν τα μέτρα που πρόκειται να ληφθούν και, κατά περίπτωση, εθελοντικές ενέργειες και κώδικες ορθής πρακτικής για την αντιμετώπιση των διαδρομών προτεραιότητας και την αποτροπή της ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών προς την Ένωση ή εντός αυτής.

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την ύπαρξη συντονισμού με στόχο την εκπόνηση σχεδίου δράσης ή σειράς σχεδίων δράσης συντονισμένων στο κατάλληλο περιφερειακό επίπεδο βάσει του άρθρου 22 παράγραφος 1. Στις περιπτώσεις που δεν εκπονούνται τέτοια περιφερειακά σχέδια δράσης, τα κράτη μέλη εκπονούν και

εφαρμόζουν σχέδια δράσης που καλύπτουν την επικράτειά τους και τα οποία συντονίζονται στον μέγιστο δυνατό βαθμό στο κατάλληλο περιφερειακό επίπεδο. EL 4.11.2014 Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 317/47

4. Τα σχέδια δράσης της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου περιλαμβάνουν, ειδικότερα, μέτρα βασισμένα σε ανάλυση κόστους-οφέλους που αποσκοπούν στα εξής:

α) να ευαισθητοποιήσουν·

β) να ελαχιστοποιήσουν την επιμόλυνση εμπορευμάτων και αγαθών, καθώς και κάθε οχήματος και εξοπλισμού, από δείγματα χωροκατακτητικών ξένων ειδών, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αντιμετώπιση της μεταφοράς χωροκατακτητικών ξένων ειδών από τρίτες χώρες·

γ) να διασφαλίσουν ότι διενεργούνται κατάλληλοι έλεγχοι στα σύνορα της Ένωσης, εκτός των επίσημων ελέγχων που διενεργούνται δυνάμει του άρθρου 15.

5. Τα σχέδια δράσης που εκπονούνται σύμφωνα με την παράγραφο 2 διαβιβάζονται χωρίς καθυστέρηση στην Επιτροπή. Τουλάχιστον ανά εξαετία μετά την τελευταία διαβίβαση, τα κράτη μέλη αναθεωρούν τα σχέδια δράσης και τα διαβιβάζουν εκ νέου στην Επιτροπή.

Το παρόν Σχέδιο Δράσης αποτελεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας έναντι των συγκεκριμένων προβλέψεων του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014.

Γ. ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών»», ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021)

Η ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 εκδόθηκε σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών», που έχει δημοσιευθεί στην Ελληνική γλώσσα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕΕ 317/35/4-11-2014) και κυρίως της παρ. 2 του άρθρου 24 και του άρθρου 30 αυτού, με σκοπό την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης, είτε εκούσιας είτε ακούσιας, χωροκατακτητικών ξένων ειδών στη βιοποικιλότητα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με το Άρθρο 1 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 προσδιορίζεται ο σκοπός της Απόφασης και στη συνέχεια το Άρθρο 2 ορίζει τις συν-αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή της. Με το Άρθρο 3 συστήνεται γνωμοδοτική-επιστημονική επιτροπή για την υποστήριξη της κεντρικής αρμόδιας αρχής. Τα Άρθρα 4 και 5 προβλέπουν τις διαδικασίες αδειοδότησης και εγκρίσεων οι οποίες περιγράφονται αντίστοιχα στα Άρθρα 8 και 9 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014, και με το Άρθρο 6 προβλέπεται η είσπραξη και απόδοση ανταποδοτικών τελών

για την έκδοση των ανωτέρων αδειών και εγκρίσεων. Το Άρθρο 7 περιγράφει τις περιπτώσεις που προβλέπει η ΚΥΑ για τη συμμετοχή του κοινού. Στο Άρθρο 8 αναλύονται οι επιθεωρήσεις και έλεγχοι που πρέπει να διενεργούνται από τις αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) και της ίδιας της ΚΥΑ, μέσω των υφιστάμενων ελεγκτικών τους μηχανισμών. Με το Άρθρο 9 προβλέπεται η δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη με την ονομασία «Εθνικό Σύστημα Διαχείρισης Χωροκατακτητικών Ξένων Ειδών». Τέλος με το Άρθρο 10 περιγράφεται το πλαίσιο των προβλεπόμενων κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων της ΚΥΑ, και με το Άρθρο 11 περιγράφεται η διαδικασία κατάρτισης και υποβολής των Εκθέσεων του Άρθρου 24 του Κανονισμού (ΕΕ).

Η έκδοση του παρόντος Σχεδίου Δράσης προβλέπεται από την ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 ως εξής:

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ως Αρμόδια Κεντρική Συντονιστική Αρχή του Άρθρου 2 παρ. Α.1 (στο εξής Εθνικός Συντονιστής), προετοιμάζει σε προκαταρκτικό επίπεδο και επεξεργάζεται από κοινού με την Επιστημονική Γνωμοδοτική Επιτροπή (Ε.Γ.ΕΠ.) του άρθρου 3, το σχέδιο ή τα σχέδια δράσης για τις διαδρομές των χωροκατακτητικών ξένων ειδών (άρθρο 13 του Κανονισμού), μετά τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης σύμφωνα με το άρθρο 7 της ίδιας Απόφασης. (Άρθρο 2 παρ. Α.1.1.δ). Στη συνέχεια ο Εθνικός Συντονιστής εισηγείται στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας το ανωτέρω Σχέδιο (Άρθρο 2 παρ. Α.1.2.α).

Από τα ανωτέρω προκύπτουν τα ακόλουθα βήματα για την έκδοση του Σχεδίου Δράσης:

- 1) Το Σχέδιο Δράσης προετοιμάζεται από τον Εθνικό Συντονιστή (ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ) βάσει (α) της ανάλυσης των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής (βλ Κεφάλαιο 2), (β) των διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων και (γ) της διαβούλευσης με τους συναρμόδιους φορείς για την υλοποίηση του Σχεδίου.
- 2) Συγκαλείται η Επιστημονική Γνωμοδοτική Επιτροπή του Άρθρου 3 στην οποία παρουσιάζεται το Σχέδιο Δράσης για επεξεργασία από τα μέλη της Επιτροπής.
- 3) Το Σχέδιο Δράσης υποβάλλεται σε δημόσια διαβούλευση, βάσει του Άρθρου 7 παρ. 1 της ΚΥΑ. Η έναρξη της διαδικασίας διαβούλευσης γίνεται με ανάρτηση των εν λόγω σχεδίων δράσης και των διαχειριστικών μέτρων στον επίσημο ιστότοπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για χρονικό διάστημα 6 εβδομάδων.
- 4) Ο Εθνικός Συντονιστής εισηγείται το τελικό Σχέδιο στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την υπογραφή και έκδοση του.

Δ. Νόμος 4470/2017 («Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τον Έλεγχο και την Διαχείριση Έρματος και Ιζημάτων που προέρχονται από Πλοία, 2004 και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ 65/Α'/8-5-2017).

Ο Νόμος 4470/2017 με τον οποίο κυρώθηκε η Διεθνής Σύμβαση για τον Έλεγχο και την Διαχείριση Έρματος και Ιζημάτων που προέρχονται από Πλοία, 2004 (Ballast Water

Management Convention, 2004) αφορά μία από τις αναγνωρισμένες ως διαδρομές ακούσιας εισαγωγής ξενικών ειδών. Οι διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης και του Παραρτήματός της, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής, αποσκοπούν στην πρόληψη, ελαχιστοποίηση και τελικώς εξάλειψη της μεταφοράς επιβλαβών υδρόβιων οργανισμών και παθογόνων παραγόντων μέσω του ελέγχου και της διαχείρισης έρματος και ιζημάτων των πλοίων.

Η έναρξη εφαρμογής των διατάξεων της εν λόγω Διεθνούς Σύμβασης άρχισε για την Ελλάδα στις 08 Σεπτεμβρίου 2017.

Ε. Διεθνείς Συμβάσεις

Το θέμα της πρόληψης και της προστασίας από την εξάπλωση χωροκατακτητικών ξενικών ειδών αποτελεί αντικείμενο διεθνών συμβάσεων ή συμφωνιών στις οποίες η Ελλάδα είναι μέρος.

(α) Η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα (CBD) έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με το Νόμο 2204/1994 (ΦΕΚ 59/Α'/15-4-1994). Το Άρθρο 8 της Σύμβασης αναφέρει ότι *«κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεδειγμένου <...> (η) Προλαμβάνει την εισαγωγή, ελέγχει ή εξαλείφει τα ξενικά είδη που απειλούν τα οικοσυστήματα, του ζοικοτόπους ή τα είδη».*

(β) Η Σύμβαση της Βέρνης αποσκοπεί στην προαγωγή της συνεργασίας για τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας και του φυσικού περιβάλλοντός, καθώς και στην προστασία των απειλούμενων αποδημητικών ειδών. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Νόμο 1335/1983 (ΦΕΚ 32/Α'/14-3-1983). Το Άρθρο 11 παράγραφος 2(β) της Σύμβασης αναφέρει ότι *«Κάθε συμβαλλόμενο Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση όπως <...> (β) να ελέγχει αυστηρά την εισαγωγή ειδών μη ιθαγενών».* Η εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης αποτελεί αντικείμενο του παρόντος Σχεδίου Δράσης.

(γ) Η Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Νόμο 855/78 (ΦΕΚ 235/Α'/23-12-1978) και η τροποποίηση της κυρώθηκε με το Νόμο 3022/2002 (ΦΕΚ 144/Α'/19-6-2002). Στο Άρθρο 13 του Πρωτοκόλλου για τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας και τη Βιολογική Ποικιλότητα (το οποίο όμως δεν έχει υπογράψει η Ελλάδα έως σήμερα) αναφέρεται ότι τα Μέρη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό της εισαγωγής ξενικών χωροκατακτητικών ειδών που μπορεί να έχουν επιβλαβείς επιπτώσεις στα οικοσυστήματα.

(δ) Άλλες Διεθνείς Συμβάσεις και Συμφωνίες, όπως

- η Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο των Απειλούμενων Ειδών (CITES) η οποία λαμβάνει υπόψη τα προβλήματα που προκύπτουν λόγω των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών κατά την ανάπτυξη κανονιστικού πλαισίου για το εμπόριο ζωντανών ζώων και φυτών.

- η Διεθνής Σύμβαση για τον Έλεγχο και τη Διαχείριση του Έρματος και των Ιζημάτων που προέρχονται από τα Πλοία, όπως κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Νόμο 4470/2017 (σημείο (Δ) ανωτέρω)

- η Διεθνής Ένωση Προστασίας της Φύσης (IUCN) μέσω της Ομάδας Ειδικών επί των Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών (Group of Experts on Invasive Alien Species)

ΣΤ. Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα

Με την Απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με Αριθμ. 40332 (ΦΕΚ 2383/Β'/8-9-2014) εγκρίθηκε η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα για τα έτη 2014-2029 και το Σχέδιο Δράσης πενταετούς διάρκειας. Οι Γενικοί Στόχοι της Στρατηγικής ήταν η ανάσχεση απώλειας της βιοποικιλότητας, η ανάδειξη της βιοποικιλότητας ως εθνικού κεφαλαίου και η εντατικοποίηση της συμβολής της Ελλάδας στην παγκόσμια αποτροπή απώλειας της βιοποικιλότητας. Οι Γενικοί Στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται μέσα 13 διακριτούς Στρατηγικούς Στόχους, εκ των οποίων ο Στόχος 8 ορίζεται ως «Βιοποικιλότητα και εισβλητικά ξενικά είδη». Ο Στόχος αυτό αναλύεται σε δύο επιμέρους στόχους:

Στόχος 8.1: Πρόληψη, Έγκαιρη ανίχνευση, και έλεγχος εισαγωγής και εξάπλωσης των εισβλητικών ειδών.

Στόχος 8.2: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα από τα εισβλητικά ή χωροκατακτητικά είδη

Το παρόν Σχέδιο Δράσης υπηρετεί τον ανωτέρω Στόχο 8.1 της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα.

Ζ. Άλλες σχετικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι παρακάτω ευρωπαϊκές Οδηγίες σχετίζονται με την αντιμετώπιση των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών:

Οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) και Οδηγία για τη διατήρηση των άγριων πτηνών (Οδηγία 2009/147/ΕΚ)

Οι δύο αυτές Οδηγίες αποσκοπούν στην εφαρμογή της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία της βιοποικιλότητας. Το Άρθρο 22 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ αναφέρει ότι τα κράτη μέλη «μεριμνούν ώστε η ηθελημένη εισαγωγή ενός μη τοπικού είδους στο φυσικό περιβάλλον να ρυθμίζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μη παραβιάζει καθόλου τους φυσικούς οικοτόπους στην περιοχή της φυσικής τους κατανομής ούτε την τοπική άγρια πανίδα και χλωρίδα, όποτε δε το κρίνουν αναγκαίο, απαγορεύουν την εν λόγω εισαγωγή». Το Άρθρο 11 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ αναφέρει ότι τα κράτη μέλη «μεριμνούν ώστε η τυχόν εισαγωγή ειδών πτηνών που δεν ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών να μην προξενεί καμιά βλάβη στην τοπική χλωρίδα και πανίδα».

Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (Οδηγία 2008/56/ΕΚ)

Η Οδηγία 2008/56/ΕΚ καθιερώνει το πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να επιτύχουν ή να διατηρήσουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για το θαλάσσιο περιβάλλον. Το Παράρτημα Ι της Οδηγίας προσδιορίζει τα απαραίτητα χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής για τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Από αυτά, το δεύτερο χαρακτηριστικό ποιοτικής καταγραφής προϋποθέτει ότι *«Η εισαγωγή μη αυτόχθονων ειδών από τις ανθρώπινες δραστηριότητες είναι σε επίπεδα που δεν αλλοιώνουν δυσμενώς τα οικοσυστήματα»*.

ΣΧΕΔΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Περιγραφή των Διαδρομών Εισαγωγής και Εξάπλωσης

Η ανάλυση των διαδρομών εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξενικών ειδών (ΧΞΕ) στην Ελλάδα έγινε στο πλαίσιο του έργου «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν»¹ το οποίο εκπονήθηκε για λογαριασμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών.

2.1 Εισαγωγή

Μία από τις κυριότερες δράσεις για τον περιορισμό των Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών (ΧΞΕ) αποτελεί η εξακρίβωση των διαδρομών εισαγωγής τους. Τα είδη μπορούν να φτάσουν στην περιοχή αναφοράς ακολουθώντας διαφορετικές διαδρομές (pathways), συμπεριλαμβανομένης και της διαφυγής/απελευθέρωσης (διαδρομές εισαγωγής) και να εξαπλωθούν μέσα από διαφορετικές οδούς (διαδρομές εξάπλωσης). Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό κανονισμό 1143/2014 ο όρος «εισαγωγή» (introduction) καλύπτει όλες τις διαδρομές εισαγωγής [δηλ. εισαγωγή και απελευθέρωση/διαφυγή (Rabitsch et al. 2018)].

Για να επιτευχθεί αυτό, σύμφωνα με το Άρθρο 13 του Ευρωπαϊκού κανονισμού 1143/2014 (Σχέδια δράσης για τις διαδρομές των χωροκατακτητικών ξένων ειδών): «τα κράτη μέλη διενεργούν ενδελεχή ανάλυση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών, κατ' ελάχιστον στην επικράτειά τους, καθώς και στα θαλάσσια ύδατά τους όπως ορίζονται στο άρθρο 3 σημείο 1) της οδηγίας 2008/56/ΕΚ, και προσδιορίζουν τις διαδρομές που απαιτούν δράση κατά προτεραιότητα («διαδρομές προτεραιότητας»), λόγω του όγκου των ειδών ή των δυνητικών ζημιών που προκαλούνται από τα είδη που εισέρχονται στην Ένωση ακολουθώντας αυτές τις διαδρομές».

Για την κατηγοριοποίηση των διαδρομών εισαγωγής η ΕΕ προτείνει το σύστημα που έχει προταθεί από τη Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα (Convention of Biological Diversity, CBD) (2014). Οι κατηγορίες αυτές βασίζονται στο πλαίσιο που προτάθηκε από τους Hulme et al.

¹ Μ. Αριανούτσου, Χ. Αδαμοπούλου, Π. Ανδριόπουλος, Α. Γαλανίδης, Α. Ζενέτου, Α. Ζήκος, Ε. Καλογιάννη, Π.Κ. Καραχλέ, Ι. Κόκκορης, Α. Λεγάκις, Α.Φ. Μαρτίνου, Ι. Μπαζός, Α. Χριστοπούλου, 2021. Παραδοτέο Β4: Κατάταξη των εισβλητικών ειδών βάσει των διαδρομών εισαγωγής στην Ελλάδα. Β Φάση. Τίτλος έργου: «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν». Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας. Ανάδοχος: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

(2008). Το σύστημα αυτό δημιουργήθηκε με στόχο να παράσχει στις χώρες εργαλεία για την κατηγοριοποίηση και εν τέλει την ιεράρχηση των διαδρομών εισαγωγής των ΧΞΕ.

Για την κατάταξη των ΧΞΕ βάσει των διαδρομών εισαγωγής, η ομάδα μελέτης του έργου ακολούθησε το σύστημα για τις διαδρομές εισαγωγής που προτάθηκε από τη Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα το 2014 (CBD 2014) και ιδιαίτερα για τα θαλάσσια είδη, όπως έχει τροποποιηθεί από τους Pergl et al. (2014). Το ίδιο σύστημα χρησιμοποιείται και από το Δίκτυο EASIN - European Alien Species Information Network. Σύμφωνα με τη CBD (2014) υιοθετήθηκαν έξι κύριες κατηγορίες για τις διαδρομές εισαγωγής (Hulme et al. 2008). Σε κάθε μία από τις έξι κύριες κατηγορίες αντιστοιχούν έως και 12 διαδρομές διαφορετικών οδών και μηχανισμών. Συνολικά οι 44 υποκατηγορίες διαδρομών διαχωρίζουν τους διαφορετικούς λόγους ή τρόπους με τους οποίους τα είδη εισάγονται ή διασπείρονται.

Συνοπτικά, η κατηγοριοποίηση των διαδρομών κατά CBD (Harrower et al., 2017) σχετικά με τις εισαγωγές και τον μηχανισμό εισαγωγής έχει ως ακολούθως:

- α) εισαγωγή ενός εμπορεύματος (commodity),
- β) άφιξη μέσω ενός φορέα (vector) μεταφοράς,
- γ) με τη δημιουργία ενός ανθρωπογενούς διαδρόμου διασποράς ή
- δ) τη φυσική εξάπλωση από μία περιοχή όπου το είδος είναι το ίδιο ξενικό.

Οι μηχανισμοί χωρίζονται σε έξι κύριες ομάδες: «Release in nature», «Escape from confinement», «Transport - contaminant», «Transport - stowaway» «Corridor» και «Unaided» (Πίνακας 1). Προτείνονται επίσης αρκετές υποκατηγορίες, καθώς το επίπεδο λεπτομέρειας που απαιτείται για την ταξινόμηση των διαδρομών εξαρτάται από το στόχο διαχείρισης. Οι κατηγορίες και υποκατηγορίες, όπως χρησιμοποιήθηκαν στο παρόν έργο δίνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Οι έξι κατηγορίες με τις συνολικά 44 υποκατηγορίες διαδρομών εισαγωγής, όπως προσδιορίζονται στο CBD (2014) και επεξηγούνται περαιτέρω από τους Harrower et al. (2017)

Κατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής	Υποκατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής
RELEASE IN NATURE (1)	Biological control
	Erosion control/ dune stabilization (windbreaks, hedges, ...)
	Fishery in the wild (including game fishing)

Κατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής	Υποκατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής
	Hunting
	Landscape/flora/fauna “improvement” in the wild
	Introduction for conservation purposes or wildlife management
	Release in nature for use (other than above, e.g., fur, transport, medical use)
	Other intentional release (e.g. aquaria releases)
ESCAPE FROM CONFINEMENT (2)	Agriculture (including Biofuel feedstocks)
	Aquaculture / mariculture
	Botanical garden/zoo/aquaria (excluding domestic aquaria)
	Pet/aquarium/terrarium species (including live food for such species)
	Farmed animals (including animals left under limited control)
	Forestry (including afforestation or reforestation)
	Fur farms
	Horticulture

Κατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής	Υποκατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής
	Ornamental purpose other than horticulture
	Research and <i>ex-situ</i> breeding (in facilities)
	Live food and live bait
	Other escape from confinement
TRANSPORT – CONTAMINANT (3)	Contaminant nursery material
	Contaminated bait
	Food contaminant (including of live food)
	Contaminant on animals (except parasites, species transported by host/vector)
	Parasites on animals (including species transported by host and vector)
	Contaminant on plants (except parasites, species transported by host/vector)
	Parasites on plants (including species transported by host and vector)
	Seed contaminant
	Timber trade
	Transportation of habitat material (soil, vegetation, ...)

Κατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής	Υποκατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής
TRANSPORT – STOWAWAY (4)	Angling/fishing equipment
	Container/bulk
	Hitchhikers in or on airplane
	Hitchhikers on ship/boat (excluding ballast water and hull fouling)
	Machinery/equipment
	People and their luggage/equipment (in particular tourism)
	Organic packing material, in particular wood packaging
	Ship/boat ballast water
	Ship/boat hull fouling
	Angling/fishing
	Vehicles (car, train, ...)
	Other means of transport
	CORRIDOR (5)
Tunnels and land bridges	

Κατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής	Υποκατηγορίες Διαδρόμων Εισαγωγής
UNAIDED (6)	Natural dispersal across borders of invasive alien species that have been introduced through pathways 1 to 5

2.2 Κατάταξη των εισβλητικών ειδών με βάση τους διαδρόμους εισαγωγής στην Ελλάδα

Η παρούσα ανάλυση αφορά τα είδη του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 τα οποία έχουν καταγραφεί στην ελληνική επικράτεια ή για τα οποία υπάρχει η πιθανότητα μελλοντικής παρείσδυσης και εγκατάστασης. Ο έλεγχος αυτής της πιθανότητας πραγματοποιήθηκε με τη διαδικασία του Horizon Scanning (HS), ακολουθώντας τη μεθοδολογία των Roy et al. (2015) και Tsiamis et al. (2020). Η ανάλυση όμως περιλαμβάνει και τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη τα οποία έχουν προταθεί για να περιληφθούν στον εθνικό κατάλογο της παραγράφου 1 του Άρθρου 12 του ν. 3937/2011 (βλ. Κεφάλαιο 1^Α του παρόντος). Η απόφαση να συμπεριληφθούν τα συγκεκριμένα είδη στην ανάλυση των διαδρομών εισαγωγής, και να μην περιοριστεί αυτή στα είδη και μόνο τα οποία είναι σήμερα εγγεγραμμένα στον ενωσιακό κατάλογο, έχει ως στόχο, αφενός τη συνολικότερη προσέγγιση του ζητήματος της εισόδου και εξάπλωσης των ΧΞΕ στη χώρα, αφετέρου δε την προσέγγιση της έννοιας των διαδρομών εισαγωγής ΧΞΕ με ένα δυναμικό τρόπο ο οποίος να μην εξαντλείται στα είδη τα οποία χαρακτηρίζονται ως ενωσιακού ενδιαφέροντος μία δεδομένη χρονική στιγμή.

Τα υπό μελέτη είδη χαρακτηρίστηκαν ως προς τις κύριες και δευτερεύουσες διαδρομές εισαγωγής τους στην Ελλάδα με βάση αναφορές στη βιβλιογραφία, πάντα ακολουθώντας την κατάταξη κατά CBD σε κατηγορίες (categories) και υποκατηγορίες (subcategories).

Η ανάλυση που ακολουθεί έχει γίνει αρχικά ανά ομάδα οργανισμών

Φυτά (Plants)

Είκοσι δύο φυτικές ταξινομικές μονάδες έχουν μελετηθεί. Η πλειονότητα αυτών έχει εισαχθεί στη χώρα μέσω του διαδρόμου της διαφυγής (escape from confinement): 18 στις 22 φυτικές ταξινομικές μονάδες έχουν ακολουθήσει αυτή τη διαδρομή. Πιο συγκεκριμένα, και αν αναφερθούμε στις υποκατηγορίες των διαδρομών, διαπιστώνουμε πως 17/18 ταξινομικές μονάδες έχουν διαφύγει από τη χρήση τους ως καλλωπιστικά, 9 από την καλλιέργεια (βλέπε Πίνακα 2). Σημαντικός είναι και ο αριθμός των ταξινομικών μονάδων που έχουν σκοπίμως απελευθερωθεί στη φύση, 9/22, οι περισσότερες από τις οποίες έγιναν με στόχο αποκατάστασης τοπίου (6/10). Τέλος, δεν είναι λίγες οι ταξινομικές μονάδες που έχουν διαφύγει μέσω των μεταφορών ή επιμολύνσεων τροφίμων 8/22.

Πίνακας 2. Κύριες κατηγορίες (λευκό χρώμα γραφής) και υποκατηγορίες (μαύρο χρώμα γραφής) των διαδρομών εισαγωγής των φυτικών ταξινομικών μονάδων

Escape from confinement	18/22
<i>Ornamental</i>	17/18
<i>Horticulture</i>	9/18
<i>Forestry</i>	3/18
<i>Agriculture</i>	2/18
<i>Pet/aquarium/terrarium</i>	1/18
Release in nature	9/22
<i>Erosion control</i>	5/9
<i>Landscape/flora/fauna improvement</i>	6/9
<i>Other intentional release</i>	1/9
Transport - contaminant	8/22
<i>Seed contaminant</i>	5/8
<i>Food contaminant</i>	2/8
<i>Contaminants on animals</i>	2/8
<i>Contaminants on plants</i>	2/8
<i>Transportation of habitat material (soil, vegetation,...)</i>	1/8
Transport - stowaway	1/22
<i>Organic packing</i>	1/1
<i>Machinery/equipment</i>	1/1
Unaided	1/22
<i>Natural dispersal across borders</i>	1/1

Αρκετές από τις ταξινομικές μονάδες εμφανίζουν πολλαπλές διαδρομές εισαγωγής με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα ακόλουθα:

- *Acacia saligna*, η οποία εμφανίζει τρεις διαδρομές εισαγωγής: Διαφυγή είτε από τη χρήση της ως καλλωπιστικό (Escape from confinement - ornamental) είτε στη δασοπονία (Escape from confinement - forestry) αλλά και απελευθέρωση στη φύση ως αντιδιαβρωτικό (release in nature - erosion control).
- *Ailanthus altissima*, με τρεις διαδρομές εισαγωγής: Διαφυγή ως καλλωπιστικό (Escape from confinement - ornamental) και απελευθέρωση στη φύση είτε ως

αντιδιαβρωτικό (release in nature - erosion control) είτε για τη βελτίωση του τοπίου (release in nature - landscape improvement).

- *Solanum elaeagnifolium*, εμφανίζει δύο κύριες διαδρομές εισαγωγής, των μεταφορών - επιμολύνσεων (transport - contaminant) και των μεταφορών - λαθρομεταφορών (transport - stowaway). Κάθε μία από αυτές τις κύριες διαδρομές διακλαδίζεται σε δύο έως τέσσερις υποκατηγορίες ως εξής: οι μεταφορές - επιμολύνσεις σε επιμολύνσεις επί τροφίμων (food contaminant), επιμολύνσεις επί φυτών (plant contaminant), επιμολύνσεις επί σπερμάτων (seed contaminant), επιμολύνσεις υλικών βελτίωσης του τοπίου (habitat contaminant), και οι μεταφορές - λαθρομεταφορές σε μηχανήματα/εξοπλισμό (machinery/equipment) και οργανικά υλικά συσκευασίας (organic packing material).

Τέλος, ένα είδος, η *Ludwigia peploides* έχει μπει στη χώρα μας από γειτονικές χώρες, διασχίζοντας τα σύνορα με μη-υποβοηθούμενη από τον άνθρωπο εισαγωγή (unaided - natural dispersal across borders).

Χερσαία είδη πανίδας (Terrestrial animals)

Θηλαστικά (Mammals)

Έξι θηλαστικά έχουν μελετηθεί. Τα τέσσερα από αυτά έχουν διαφύγει (Escape from confinement) ως εξής: ο σιβηρικός σκίουρος (*Tamias sibiricus*) και το ρακούν (*Procyon lotor*) μέσω της υποκατηγορίας Pet/aquarium/terrarium species [δυσνητικά τα δύο αυτά είδη θα μπορούσαν να έχουν βρεθεί στη φύση και μέσω της υποκατηγορίας Botanical gardens /zoos/aquaria (excluding domestic aquaria)-βλέπε σχόλια στη ΒΔ]. Ο μουκάστορας (*Myocastor coyrus*) διέφυγε από εκτροφεία γουνοφόρων ζώων ενώ το βιζόν (*Neovison vison*) απελευθερώθηκε από εκτροφεία γουνοφόρων ζώων (Escape from confinement" Fur farms). Τέλος, ο μοσχοποντικός (*Ondatra zibethicus*) και ο νυκτερευτής (*Nyctereutes procyonoides*) διέσχισαν τα βόρεια σύνορα της χώρας με μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (unaided: natural dispersal across borders).

Ερπετά (Reptiles)

Δύο είδη ερπετών μελετήθηκαν. Το ένα, η Αμερικανική νεροχελώνα (*Trachemys scripta*), έχει εισαχθεί μέσω της διαφυγής από αιχμαλωσία (Escape from confinement: Pet/aquarium/terrarium species). Το δεύτερο είδος, η Ιταλική τοιχόσαυρα (*Podarcis siculus*), ήρθε στη χώρα μέσω της διαδρομής «μεταφορές / λαθρομεταφορές» (transport - stowaway) με άγνωστη τη δευτερεύουσα διαδρομή εισαγωγής.

Αμφίβια (Amphibians)

Δύο είδη αμφιβίων έχουν συμπεριληφθεί στη ΒΔ και στην αρχική έκδοση του ΕΚ. Και τα δύο έχουν διαφύγει. Ο Αμερικανικός βουβαλοβάτραχος (*Lithobates catesbeianus*), εισήχθη στη χώρα για εκτροφή (ως τροφή) και διέφυγε (Escape from confinement: Farmed animals), ενώ

ο Αφρικανικός βάτραχος (*Xenopus laevis*) αποτελεί είδος εμπορίου ζώων συντροφιάς και ακολούθησε το διάδρομο της διαφυγής (Escape from confinement: pet/aquarium/terrarium species).

Πτηνά (Birds)

Επτά είδη πτηνών μελετήθηκαν. Έξι είδη πτηνών έχουν διαφύγει από αιχμαλωσία (escape from confinement), τα τέσσερα από τα οποία επειδή εμπορεύονται και χρησιμοποιούνται ως ζώα συντροφιάς (pets), π.χ. η Μάινα (*Acridotheres tristis*) και ο Πράσινος Παπαγάλος (*Psittacula krameri*). Δύο πτηνά, η Κοκκινοπέρδικα (*Alectoris rufa*) και ο Κυνηγετικός Φασιανός έχουν απελευθερωθεί στη φύση (release in nature) ως θηράματα (hunting), ενώ τα είδη *Acridotheres tristis*, *Alorochen aegyptiaca* και *Threskiornis aethiopicus* μπορούν και να εισέλθουν στη χώρα με μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (unaided), προερχόμενα από γειτονικές χώρες στις οποίες διαθέτουν ξενικούς πληθυσμούς.

Ασπόνδυλα (Invertebrates)

Μελετήθηκαν συνολικά 12 χερσαία ασπόνδυλα εκ των οποίων, 10 είδη εντόμων, ένα είδος ακάρεος (*Tetranychus evansi*) κι ένα είδος πλατυέλμινθα (*Caenoplana bicolor*). Από τα 10 είδη εντόμων τέσσερα ανήκουν στην τάξη των κολεοπτέρων, τα είδη, *Harmonia axyridis*, *Rhynchophorus ferrugineus*, *Xylotrechus chinensis* και *Xylotrechus stebbingi*, ένα στην τάξη των διπτέρων (*Aedes albopictus*), δύο στην τάξη των υμενοπτέρων, τα είδη *Linepithema humile* και *Solenopsis geminata*, δύο στην τάξη των λεπιδοπτέρων, τα είδη *Cydalima perspectalis* και *Paysandisia archon* και ένα στην τάξη των ημιπτέρων, το είδος *Halyomorpha halys*.

Τα χερσαία ασπόνδυλα του αρχικού ΕΚ έχουν στην πλειοψηφία τους πολλαπλές κύριες διαδρομές εισαγωγής στη χώρα. Κυριότερες διαδρομές εισαγωγής αποτελούν οι μεταφορές - επιμολύνσεις (transport-contaminant). Επτά από τα 10 είδη έχουν εισαχθεί μέσω αυτής της διαδρομής εισαγωγής και πιο συγκεκριμένα, με υλικά όπως η ξυλεία, διάφορες συσκευασίες, φυτικό υλικό από φυτώρια, χώμα. Ακολουθούν οι μεταφορές - λαθρομεταφορές (transport-stowaway), με δύο από τα 12 είδη να έχουν εισαχθεί στη χώρα μέσω αυτής της διαδρομής. Η απελευθέρωση στη φύση (release in nature), για σκοπούς βιολογικής αντιμετώπισης στο παρελθόν αφορά ένα μόνο είδος το *Harmonia axyridis* (Ασιατική πασχαλίτσα Αρλεκίνος). Η διαδρομή εισαγωγής στη χώρα δεν είναι γνωστή για ένα είδος, το *Tetranychus evansi*.

Είδη εσωτερικών υδάτων (Freshwater species)

Ψάρια (Fishes)

Δώδεκα είδη ψαριών εσωτερικών υδάτων μελετήθηκαν. Από αυτά, πέντε είδη (*Ameiurus nebulosus*, *Gymnocephalus cernua*, *Neogobius fluviatilis*, *Babka gymnotrachelus*, *Pseudorasbora parva*) έχουν εισέλθει στα οικοσυστήματα εσωτερικών υδάτων της χώρας με μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (unaided) στην πλειοψηφία τους μέσω διασυνοριακών ποταμών και λιμνών, τρία είδη (*Carassius auratus*, *Lepomis gibbosus*, *Carassius gibelio*)

έχουν εισαχθεί ακούσια μέσω μεταφορών - επιμολύνσεων (transport - contaminant) κατά τη διάρκεια εμπλουτισμών με ψάρια εμπορικής σημασίας, δύο είδη (*Micropterus salmoides*, *Salmo trutta*) έχουν διαφύγει (escape from confinement) από υδατοκαλλιέργειες και δύο είδη (*Oncorhynchus mykiss*, *Gambusia holbrooki*) έχουν απελευθερωθεί στη φύση (release in nature) για αλιεία και βιολογικό έλεγχο αντίστοιχα.

Ασπόνδυλα (invertebrates)

Δώδεκα είδη υδροβίων ασπονδύλων μελετήθηκαν. Από αυτά, έξι είδη (*Ferrissia californica*, *Physella acuta*, *Pseudosuccinea columella*, *Sinanodonta woodiana*, *Gyraulus chinensis*, *Gyraulus parvus*) έχουν εισαχθεί μέσω μεταφορών - επιμολύνσεων (transport - contaminant) κυρίως σε φυτά αλλά και σε ψάρια, πέντε είδη (*Branchiura sowerbyi*, *Corbicula fluminea*, *Planorbella duryi*, *Mieniplotia scabra*, *Potamoxyrgus antipodarum*) έχουν εισέλθει στα οικοσυστήματα εσωτερικών υδάτων της χώρας με μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (unaided), είτε μέσω παθητικής διάχυσης σε διασυννοριακούς ποταμούς είτε δευτερευόντως μέσω μεταφοράς τους από άγρια πτηνά, και ένα είδος (*Pacifastacus leniusculus*) έχει διαφύγει (escape from confinement) από υδατοκαλλιέργεια.

Συμπερασματικά, στα είδη εσωτερικών υδάτων κυριαρχεί η εισαγωγή με μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (unaided, 10 είδη), ακολουθούμενη από την ακούσια εισαγωγή μέσω μεταφορών - επιμολύνσεων (transport - contaminant, εννέα είδη), ενώ τα είδη που εισήχθησαν είτε μέσω διαφυγής (escape from confinement) είτε μέσω απελευθέρωσης στη φύση (release in nature) έχουν χαμηλή εκπροσώπηση (τρία και δύο είδη αντίστοιχα).

Θαλάσσια είδη (Marine species)

Μελετήθηκαν είκοσι τρία (23) θαλάσσια είδη: 11 ασπόνδυλα, οκτώ ψάρια και τέσσερα φυτικά είδη.

Ψάρια (Fish)

Είναι εντυπωσιακό ότι και τα οκτώ είδη ξενικών εισβλητικών ψαριών (*Lagocephalus sceleratus*, *Pterois miles*, *Fistularia commesonii*, *Siganus luridus*, *Siganus rivulatus*, *Etrumeus golanii*, *Torquigener flavimaculosus*, *Parupeneus forsskali*) έχουν εισαχθεί στα θαλάσσια ύδατα της χώρας με μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (unaided), αλλά από εξάπλωσή τους από γειτονικές χώρες. Επιπλέον, όλα τα είδη αυτά είναι Ινδο-Ειρηνικής προέλευσης και χαρακτηρίζονται ευρέως ως Λεσσεψιανοί μετανάστες (δηλαδή, είδη που εισήλθαν στη Μεσόγειο διαμέσου της διώρυγας του Σουέζ).

Ασπόνδυλα (Invertebrates)

Και σε αυτήν την ομάδα οργανισμών, κυριαρχούν αυτοί, οι οποίοι εισήχθησαν στα θαλάσσια ύδατα της χώρας με μη υποβοηθούμενη από τον άνθρωπο εισαγωγή, (*Diadema setosum*, *Pinctada imbricata*, *Conomurex persicus*, *Amphistegina lobifera*, *Penaeus aztecus*, *Synartula reciprocans*) έχουν ακολουθήσει αυτόν τον διάδρομο εισαγωγής. Ένα είδος έχει διαφύγει, ένα έχει απελευθερωθεί στη φύση και δύο έχουν εισαχθεί μέσω μεταφορών - λαθρομεταφορών μέσω των θαλασσερμάτων των πλοίων.

Φυτικά είδη (Plants)

Από τα πέντε φυτικά θαλάσσια είδη, τρία έχουν εισαχθεί μέσω μεταφορών και συγκεκριμένα μέσω της χρήσης εργαλείων και μηχανημάτων (transport - stowaway / machinery, equipment) και δύο έχουν διασχίσει τα σύνορα με μη-υποβοηθούμενη από τον άνθρωπο εισαγωγή (unaided). Τα τελευταία είναι τα *Caulerpa cylindracea* και *Styropodium schimperii*, που έχουν καταγραφεί σε νησί του Ιονίου το πρώτο και το δεύτερο σε νησί των Κυκλάδων.

2.3 Γενικά συμπεράσματα

Παρατηρώντας τις καταγραφές διαπιστώνουμε τα εξής:

Η πλέον συνήθης διαδρομή εισαγωγής είναι η διαφυγή (escape from confinement): τριάντα έξι (36) ταξινομικές μονάδες έχουν ακολουθήσει αυτή τη διαδρομή εισαγωγής. Από αυτές, 32 είναι χερσαίες και τέσσερις υδρόβιες (τρεις εσωτερικών υδάτων και μία θαλάσσια). Ωστόσο, στα εσωτερικά ύδατα, αυτή η διαδρομή εισαγωγής αντιπροσωπεύει ένα σχετικά μικρό αριθμό ειδών (τριών επί συνόλου 24 ειδών) και αφορά διαφυγές από υδατοκαλλιέργειες. Σε ότι αφορά τις χερσαίες ταξινομικές μονάδες κυριαρχούν τα φυτά (18 από τα 36), τα οποία πολύ συχνά διαφεύγουν από τη χρήση τους ως καλλωπιστικά ή άλλες καλλιέργειες πλην της γεωργίας.

Ακολουθεί η διαδρομή της μη υποβοηθούμενης από τον άνθρωπο εισαγωγής (unaided), με 34 ταξινομικές μονάδες να έχουν εισέλθει στη χώρα μέσω αυτής της οδού. Από αυτές οι 28 είναι υδρόβιες (10 εσωτερικών υδάτων και 18 θαλάσσιες) και 6 χερσαίες. Διαπιστώνουμε δηλαδή πως η μη υποβοηθούμενη εισαγωγή με διέλευση των διοικητικών ορίων της χώρας γίνεται ευκολότερα για τους υδρόβιους οργανισμούς. Σε ότι αφορά τα είδη εσωτερικών υδάτων όπου κυριαρχεί η μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (10 είδη επί συνόλου 24 ειδών), η πλειοψηφία τους (οκτώ είδη) εισήλθε με διασπορά μέσω διασυνοριακών ποταμών (Στρυμόνας και Έβρος) από τη Βουλγαρία, και δευτερευόντως λιμνών (Πρέσπα, από το αλβανικό τμήμα της λίμνης). Τα υπόλοιπα δύο εισήλθαν στα εσωτερικά ύδατα της χώρας μέσω της μεταφοράς τους από άγρια πτηνά. Αναφορικά με τα θαλάσσια είδη, φαίνεται ξεκάθαρα η επίδραση της διώρυγας του Σουέζ στην είσοδο ξενικών ειδών στη Μεσόγειο και στην περαιτέρω διασπορά τους προς τα δυτικά και βόρεια.

Ακολουθεί ως τρίτη διαδρομή η είσοδος με τις μεταφορές - επιμολύνσεις όπου από τα 27 τάξα τα 18 είναι χερσαία φυτά και ζώα, έξι υδρόβια ασπόνδυλα εσωτερικών υδάτων και τρία ψάρια εσωτερικών υδάτων. Σε ότι αφορά τα εσωτερικά ύδατα, θα πρέπει να σημειωθεί πως αυτή η διαδρομή είναι εξαιρετικά κοινή και η δεύτερη συνηθέστερη (εννέα επί συνόλου 24 ειδών), μετά τη διαδρομή της μη υποβοηθούμενης εισαγωγής. Η πλειοψηφία των ασπονδύλων (πέντε είδη) εισήλθε μέσω επιμολύνσεων σε φυτά, ενώ ένα είδος ασπονδύλων και τρία είδη ψαριών εισήλθαν μέσω επιμολύνσεων σε καλλιεργούμενα ψάρια εμπορικής σημασίας.

Έπεται η απελευθέρωση στη φύση με 16 ταξινομικές μονάδες από τις οποίες οι 13 είναι χερσαίες και μόνον τρεις υδρόβιες. Σε ότι αφορά τα εσωτερικά ύδατα, μόνον δύο είδη

έχουν εισέλθει στα υδατικά συστήματα της χώρας κατόπιν σκόπιμης απελευθέρωσης τους, για αλιεία και βιολογικό έλεγχο αντίστοιχα.

Τέλος, η είσοδος μέσω μεταφορών / λαθρομεταφορών έχει ακολουθηθεί από 10 συνολικά ταξινομικές μονάδες/ομάδες, πέντε από τις οποίες είναι χερσαίες και πέντε θαλασσινές. Κανένα είδος εσωτερικών υδάτων δεν αντιπροσωπεύεται σε αυτή την κατηγορία.

ΣΧΕΔΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Στόχοι και Στρατηγική

3.1 Στόχος

Ο Γενικός Στόχος μίας στρατηγικής για την αντιμετώπιση των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών στην επικράτεια της χώρας μπορεί να αναλυθεί σε μία σειρά από επιμέρους στόχους. Αυτοί πρέπει να περιλαμβάνουν:

- (α) Την αποτροπή εισαγωγής των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών ενδιαφέροντος στη χώρα.
- (β) Την έγκαιρη εξάλειψη τους μόλις διαπιστωθεί η παρουσία τους.
- (γ) Τη διαχείριση των πληθυσμών ειδών τα οποία διαπιστώνεται ότι έχουν ήδη εγκατασταθεί.
- (δ) Το μετριασμό των επιπτώσεων τους στη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα και την αποκατάσταση αυτών στο μέτρο του δυνατού.

Ο στόχος του παρόντος Σχεδίου Δράσης αντιστοιχεί στον πρώτο από τους ανωτέρω υπο-στόχους της γενικότερης στρατηγικής για την αντιμετώπιση των ΧΞΕ στη χώρα. Συγκεκριμένα, στόχος του Σχεδίου Δράσης είναι η αντιμετώπιση της ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης, μέσω των διαδρομών εισαγωγής που αναλύθηκαν στο Κεφάλαιο 2, των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών ενδιαφέροντος, στην επικράτεια της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών θαλάσσιων υδάτων.

Ο γενικός στόχος αναλύεται σε επιμέρους στόχους, οι οποίοι επιτυγχάνονται μέσα από δέσμες μέτρων εφαρμογής. Οι επιμέρους στόχοι του Σχεδίου Δράσης αναλύονται σε:

- 1) Ενίσχυση της γνώσης
- 2) Ενδυνάμωση θεσμικού πλαισίου
- 3) Ενημέρωση, εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση
- 4) Βελτίωση των μηχανισμών και διαδικασιών ελέγχου
- 5) Ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών
- 6) Αξιολόγηση και αναθεώρηση του Σχεδίου Δράσης

3.2 Ορισμοί

Με τον όρο «χωροκατακτητικά ξενικά είδη ενδιαφέροντος» εννοούνται:

(α) τα είδη τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο χωροκατακτητικών ξενικών ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος του Άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών», (ΕΕΕ 317/35/4-11-2014), και

(β) τα είδη τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο χωροκατακτητικών ξενικών ειδών εθνικού ενδιαφέροντος βάσει του Άρθρου 12 παρ. 1 του Νόμου 3937/2011 («Διατήρηση

της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 60/Α'/31-3-2011) και του Άρθρου 12 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών», (ΕΕΕ 317/35/4-11-2014).

Με τον όρο «είδη ενδιαφέροντος» εννοούνται όλα τα είδη και των δύο ανωτέρω περιπτώσεων (α) και (β).

Τα είδη ενδιαφέροντος είναι είδη τα οποία εισάγονται στην επικράτεια ως αποτέλεσμα ανθρώπινης παρέμβασης και επομένως δεν περιλαμβάνονται σε αυτά είδη τα οποία μεταναστεύουν φυσιολογικά αντιδρώντας σε περιβαλλοντικές αλλαγές.

Με τον όρο «εισαγωγή» εννοείται, βάση του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014, η μετακίνηση, ως συνέπεια ανθρώπινης παρέμβασης, ενός είδους εκτός του φυσικού του εύρους εξάπλωσης. Με τον όρο «διαδρομές», εννοούνται βάσει του ίδιου Κανονισμού «οι οδοί και οι μηχανισμοί εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών».

3.3 Πεδίο Εφαρμογής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 2020 έναν ερμηνευτικό οδηγό με τίτλο «Οδηγός για την ερμηνεία των κατηγοριών της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα (CBD) για τις διαδρομές εισαγωγής ξενικών χωροκατακτητικών ειδών». Με βάση τον οδηγό αυτό, οι διαδρομές ακούσιας εισαγωγής περιλαμβάνουν τις διαδρομές «Μεταφορές-Επιμολύνσεις» και «Μεταφορές-Λαθρομεταφορές». Αντιθέτως οι διαδρομές «Διαφυγή» και «Απελευθέρωση στη Φύση» χαρακτηρίζονται ως εκούσιες, και η «Μη υποβοηθούμενη» διαδρομή εντάσσεται σε μία Τρίτη κατηγορία («Διάδρομοι και διασπορά»). Δεδομένου ότι το Άρθρο 13 του Κανονισμού 1143/2014 αναφέρεται ειδικά στις διαδρομές ακούσιας εισαγωγής, το παρόν Σχέδιο Δράσης θα μπορούσε να αγνοήσει τις χαρακτηρισμένες «εκούσιες» διαδρομές («Διαφυγή» και «Απελευθέρωση στη Φύση»).

Στην πράξη, αρκετές περιπτώσεις εισαγωγής ΧΞΕ δεν εντάσσονται με απόλυτα ευκρινή τρόπο σε μία από τις κατηγορίες αυτές. Βάσει και του ανωτέρω Οδηγού (2020) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν είναι για παράδειγμα σε όλες τις περιπτώσεις απόλυτα σαφές πότε μία εισαγωγή θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι ακολουθεί τη διαδρομή «Μεταφορές-Επιμολύνσεις» ή τη διαδρομή «Μεταφορές-Λαθρομεταφορές». Εξάλλου, μία απελευθέρωση στο περιβάλλον κάποιου ζώου συντροφιάς το οποίο οι ιδιοκτήτες τους δεν το θέλουν, έχει τόσο ένα εκούσιο σκέλος, δεδομένου ότι η απελευθέρωση γίνεται σκόπιμα, όσο και ένα ακούσιο σκέλος, δεδομένου ότι ο σκοπός της απελευθέρωσης δεν είναι η εισαγωγή του ζώου στο φυσικό περιβάλλον αλλά η απαλλαγή του ιδιοκτήτη του από αυτό. Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα, η «Διαφυγή» θεωρείται ως ακούσια διαδρομή παρότι η βασική μετακίνηση του είδους πριν τη διαφυγή του θεωρείται «εκούσια» (UNEP/CBD/SBSTTA/18/9/Add.1/26 June 2014). Αντίστοιχα κάποιο φυτικό είδος ενδιαφέροντος είναι πιθανό να εισαχθεί για εμπορικούς σκοπούς, όχι εκούσια, αλλά λόγω κάποιου σφάλματος στην ταυτοποίηση ή τη σήμανση του.

Για τους ανωτέρω λόγους και για το σκοπό της συνεκτικότερης αντιμετώπισης της εισαγωγής και εξάπλωσης των ΧΞΕ ενδιαφέροντος στη χώρα, το παρόν Σχέδιο Δράσης σε αρκετές περιπτώσεις αφορά και διαδρομές εισαγωγής οι οποίες τυπικά χαρακτηρίζονται ως εκουσίες. Σε κάθε περίπτωση, οι διαδρομές εισαγωγής οι οποίες είναι εμφανώς «εκουσίες» δεν θα αποτελέσουν το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Αυτές κατά κύριο λόγο αφορούν τη διαδρομή εισαγωγής «Απελευθέρωση στη Φύση».

Βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 «η πρόληψη είναι γενικά περιβαλλοντικώς προτιμότερη και οικονομικώς αποδοτικότερη από την εκ των υστέρων δράση και θα πρέπει να έχει προτεραιότητα». Η διαπίστωση αυτή καταρχάς αφορά την επιλογή των ειδών ενδιαφέροντος προς συμπερίληψη τους στον ενωσιακό ή τον εθνικό κατάλογο ΧΞΕ. Συγκεκριμένα, «πρέπει να συμπεριληφθούν κατά προτεραιότητα στον κατάλογο τα χωροκατακτητικά ξένα είδη που δεν απαντώνται επί του παρόντος στην επικράτεια της Ένωσης ή των οποίων η εισβολή βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο και τα χωροκατακτητικά ξένα είδη που είναι πιθανό να έχουν τις πλέον σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις». Η πρόληψη όμως δεν αφορά μόνο τη στρατηγική της επιλογής των ΧΞΕ ενδιαφέροντος αλλά και τη στρατηγική αντιμετώπισης του κινδύνου εισαγωγής και εξάπλωσης των ειδών αυτών. Από τη στιγμή που ένα τέτοιο είδος εισαχθεί και υπό ευνοϊκές συνθήκες εγκατασταθεί σε μία επικράτεια, η διαχείριση του μπορεί να αποβεί ιδιαιτέρως δύσκολη έως κοστοβόρα. Για το λόγο αυτό, η ενδεδειγμένη προσέγγιση είναι η πρόληψη της εισαγωγής τους, η οποία αποτελεί αντικείμενο του παρόντος Σχεδίου Δράσης.

Σημειώνεται ότι η προτεραιότητα που δίνεται στην αποτροπή εισαγωγής ενός είδους στη χώρα δεν καθιστά ως αντικείμενο του παρόντος Σχεδίου Δράσης μόνο τα είδη τα οποία δεν έχουν ακόμα καταγραφεί στη χώρα μας. Αντιθέτως, ακόμα και είδη των οποίων η παρουσία ή ακόμα και η εγκατάσταση έχουν διαπιστωθεί ήδη, είναι σημαντικό να αποτρέπονται από το να εξακολουθούν να εισέρχονται εκ νέου, μέσω των διαδρομών εισαγωγής που έχουν αναλυθεί στο προηγούμενο Κεφάλαιο. Η συνέχιση της ανεξέλεγκτης εισαγωγής στη χώρα ήδη παρόντων ειδών μπορεί να δυσχεράνει την διαχείριση τους λόγω ενίσχυσης του πληθυσμού τους αλλά και λόγω τυχόν εγκατάστασης νέων τοπικών πληθυσμών σε περιοχές ή οικοσυστήματα στα οποία δεν είχαν έως σήμερα καταγραφεί.

Η κλιματική αλλαγή μπορεί να προκαλέσει αλλαγές στη φυσική κατανομή των ειδών. Ως αποτέλεσμα, νέα είδη μπορεί να φτάσουν στη χώρα μας λόγω της μεταβολής των κλιματικών συνθηκών και είναι σημαντικό να διακρίνεται αυτή η κατηγορία ξενικών ειδών από τα ΧΞΕ τα οποία εισέρχονται ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης παρέμβασης (τα οποία πάντως μπορεί να διευκολυνθούν ως προς τη δυνατότητα εγκατάστασης τους λόγω των κλιματικών αλλαγών). Τα είδη τα οποία διευρύνουν από μόνα τους τη φυσική τους κατανομή, για παράδειγμα λόγω της κλιματικής αλλαγής, δεν αντιμετωπίζονται ως ΧΞΕ ενωσιακού ή εθνικού ενδιαφέροντος και κατά συνέπεια δεν καλύπτονται από αυτό το σχέδιο δράσης.

Σημειώνεται τέλος ότι δεν περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Σχεδίου Δράσης τα είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 708/2007 στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται στην υδατοκαλλιέργεια, δεδομένου ότι για την εισαγωγή των ειδών αυτών για χρήση στην υδατοκαλλιέργεια εφαρμόζονται διακριτές διαδικασίες βάσει της ΚΥΑ Αριθμ. 1333/153983 (ΦΕΚ 5158/Β'/16-11-2018).

3.4 Στρατηγική

Η Στρατηγική για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του παρόντος Σχεδίου Δράσης περιλαμβάνει τα εξής βήματα:

Στοχοθεσία

Ο γενικός στόχος του Σχεδίου Δράσης διατυπώνεται στην παράγραφο 3.1 του παρόντος. Ο γενικός στόχος αναλύεται σε έξι επιμέρους στόχους και στη συνέχεια σε ειδικούς στόχους μέσα από τα Μέτρα εφαρμογής τα οποία περιγράφονται στο Κεφάλαιο 4.

Καταγραφή ενδιαφερομένων μερών (Stakeholders)

Στο βήμα αυτό εντοπίζονται και καταγράφονται τα μέρη (Φορείς, Αρχές, Οργανώσεις, Πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων) τα οποία έχουν ενδιαφέρον ή αρμοδιότητα επί της επίτευξης των στόχων του Σχεδίου Δράσης για μία ή περισσότερες διαδρομές εισαγωγής. Η διαδικασία αυτή ξεκίνησε στο πλαίσιο του σχεδιασμού της Κοινής Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών»), ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021), και εμπλουτίστηκε κατά την κατάρτιση τους παρόντος Σχεδίου Δράσης.

Ανάλυση των Μέτρων

Με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών του προηγούμενου βήματος, προσδιορίζονται και αναλύονται τα Μέτρα τα οποία είναι απαραίτητα για την επίτευξη των Στόχων του Σχεδίου Δράσης. Σε πρώτο στάδιο τα Μέτρα σχεδιάζονται ως δέσμες Μέτρων που αφορούν τους έξι επιμέρους στόχους της παραγράφου 3.1. Στη συνέχεια τα Μέτρα περιγράφονται στο Κεφάλαιο 4 διακριτά, και όχι μέσα από τις αντίστοιχες δέσμες μέτρων, χάριν σαφήνειας και προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων, λόγω του ότι ένα μέτρο μπορεί να ανήκει σε περισσότερες από μία δέσμες μέτρων.

Διαβούλευση

Το Σχέδιο Δράσης θα υποβληθεί σε δημόσια διαβούλευση διάρκειας έξι εβδομάδων ώστε να δοθεί η δυνατότητα διατύπωσης σχολίων σε ενδιαφερόμενους οι οποίοι δεν συμμετείχαν στα προηγούμενα βήματα σχεδιασμού. Το Σχέδιο Δράσης θα αξιολογηθεί επίσης από την επιστημονική επιτροπή του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021).

Εφαρμογή και Αξιολόγηση

Το Σχέδιο Δράσης θα εφαρμοστεί κατά τη χρονική περίοδο ισχύος του 2023-2029 και βάσει της αξιολόγησης του θα αναθεωρηθεί όπως κριθεί απαραίτητο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Μέτρα και Δράσεις

Τα παρακάτω μέτρα αναλύονται σε Γενικά Μέτρα, τα οποία αφορούν όλες τις διαδρομές εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος, και σε Ειδικά Μέτρα, τα οποία αφορούν συγκεκριμένες διαδρομές εισαγωγής.

ΓΕΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

4.1 Ενίσχυση της γνώσης

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Όλες

Η απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτροπή της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξενικών ειδών είναι η λεπτομερής γνώση των ειδών και η ενδεδειγμένη ανάλυση των διαδρομών εισαγωγής τους. Στο κεφάλαιο 2 περιγράφεται η ανάλυση των διαδρομών εισαγωγής και η κατάταξη των ειδών σε αυτές, όπως έγινε στο πλαίσιο του έργου «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν», το οποίο εκπονήθηκε για λογαριασμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών. Η ολοκλήρωση της παραλαβής των επιστημονικών δεδομένων του ανωτέρω έργου από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έγινε τον Σεπτέμβριο του 2022. Στα παραδοτέα του έργου βασίζεται και η εκπόνηση του παρόντος Σχεδίου Δράσης.

Στην πραγματικότητα η εικόνα της παρουσίας και της εξάπλωσης των ειδών αυτών στην επικράτεια της χώρας δεν είναι στατική αλλά δυναμική. Είδη ενδιαφέροντος καταγράφονται διαρκώς σε περιοχές στις οποίες έως τώρα δεν είχαν παρατηρηθεί, ενώ η εξάπλωση κάποιου είδους μπορεί να επεκτείνεται, όσο οι συνθήκες το ευνοούν, ή να περιορίζεται, όταν οι συνθήκες μεταβάλλονται ή εφαρμόζονται επιτυχώς τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα. Με τον ίδιο τρόπο, ένα είδος που εισερχόταν μέσω κάποιας κύριας διαδρομής εισαγωγής μπορεί μελλοντικά να ακολουθεί κάποια διαφορετική διαδρομή. Επιπλέον, νέα επιστημονικά δεδομένα μπορεί να οδηγήσουν στην αναθεώρηση κάποιων από των παραδοχών που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στο πλαίσιο της ανάλυσης των διαδρομών εισόδου των ειδών αυτών. Και τέλος, οι ίδιοι οι κατάλογοι των ειδών ενδιαφέροντος (ενωσιακού και εθνικού) είναι εκ των πραγμάτων δυναμικοί και επικαιροποιούνται τακτικά, με τη δυνατότητα να προστίθενται νέα είδη, κατόπιν εκπόνησης της απαραίτητης εκτίμησης επικινδυνότητας.

Για τους παραπάνω λόγους, είναι σημαντικό τα ανωτέρω δεδομένα και η ανάλυση των διαδρομών εισαγωγής να μην θεωρηθούν ως μία τελική πρόταση η οποία υποβάλλεται άπαξ, αλλά να είναι κατανοητό ότι τα δεδομένα αυτά αποτελούν μόνο μία γραμμή βάσης πάνω στην οποία θα απαιτείται στο βάθος χρόνου διαρκής εμπλουτισμός με επιστημονικά και ερευνητικά δεδομένα.

Το συγκεκριμένο Μέτρο προβλέπει τη διαρκή συγκέντρωση και αξιολόγηση στοιχείων και πληροφοριών για την παρουσία των ειδών ενδιαφέροντος στην επικράτεια της χώρας. Οι πληροφορίες συγκεντρώνονται στη Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία έχει ρόλο Συντονιστή, και προέρχονται από τις παρακάτω πηγές, οι οποίες στο σύνολο τους απαρτίζουν το εθνικό Σύστημα Επιτήρησης Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών:

α) Στοιχεία τα οποία κοινοποιούνται στον Συντονιστή από τις συναρμόδιες Αρχές βάσει της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055. Οι Αρχές αυτές περιλαμβάνουν τελωνεία, δασαρχεία, υπηρεσίες περιβάλλοντος, αλιείας, κτηνιατρικής και αγροτικής οικονομίας φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και τις αρμόδιες Υπηρεσίες άλλων Υπουργείων (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων)

β) Στοιχεία από ερευνητικά ιδρύματα τα οποία διενεργούν τακτικές καταγραφές εντοπισμού ξενικών ειδών, όπως οι καταγραφές του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) για το θαλάσσιο περιβάλλον και τα εσωτερικά ύδατα

γ) Πρόγραμμα καταγραφής αλιευτικών δεδομένων

δ) Δεδομένα από το πρόγραμμα «Εποπτεία και αξιολόγηση του καθεστώτος διατήρησης προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων στην Ελλάδα» και λοιπά στοιχεία που συλλέγονται στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ

ε) Στοιχεία που προέρχονται από πρωτοβουλίες «Citizen science» (“Επιστήμη των πολιτών”) συμπεριλαμβανομένων υφιστάμενων τέτοιων πρωτοβουλιών που διενεργούνται από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ή αξιοποιώντας μέσα κοινωνικής δικτύωσης

στ) Πληροφορίες από λοιπούς φορείς (Κυνηγετικές οργανώσεις, Συνδέσμους αλιέων κλπ)

θ) Νέο εξειδικευμένο πρόγραμμα διαρκούς καταγραφής ξενικών ειδών

Από τα παραπάνω σημεία, το Μέτρο 4.1 αφορά ιδιαιτέρως την ανάπτυξη του προγράμματος καταγραφής του σημείου (θ), το οποίο θα συμπληρώσει τη γνώση που προέρχεται από τις υπόλοιπες πηγές με νέα πρωτογενή δεδομένα πεδίου. Ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου προγράμματος χαρακτηρίζεται από κάποιο βαθμό ωριμότητας, αφού στο πλαίσιο του Παραδοτέου Δ5 του έργου «*Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν*» έχουν ήδη προταθεί οι βασικές παράμετροι ενός τέτοιου προγράμματος. Συγκεκριμένα, οι στόχοι του προτεινόμενου προγράμματος περιλαμβάνουν αφενός τον έγκαιρο εντοπισμό νέων ειδών με υψηλή πιθανότητα παρεϊσδυσης, και αφετέρου τη συγκέντρωση δεδομένων γεωγραφικής κατανομής, οικολογίας και επιπτώσεων στην αυτόχθονη (ιθαγενή) βιοποικιλότητα των εγκατεστημένων ξενικών χωροκατακτητικών ειδών, με απώτατο σκοπό την επιλογή των βέλτιστων πρακτικών διαχείρισής τους.

Στο πρώτο τμήμα της ανωτέρω πρότασης παρατίθεται, για κάθε ομάδα οργανισμών, ο στόχος του προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης των ειδών, σκιαγραφούνται τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία θα πρέπει να διαμορφωθεί το γεωγραφικό εύρος του κάθε δικτύου παρακολούθησης καθώς και οι περιοχές «πύκνωσης» του δικτύου, περιγράφεται η, κατά περίπτωση, επιστημονική μεθοδολογία (και η βέλτιστη συχνότητα) παρακολούθησης, ενώ τέλος παρατίθεται κατάλογος των ειδών (εγκατεστημένων ή νέων ειδών) των οποίων προτείνεται η συστηματική παρακολούθηση.

Στο δεύτερο τμήμα της πρότασης, περιγράφεται ένα σχήμα παρακολούθησης των ειδών μέσω της Επιστήμης των Πολιτών, ως συμπληρωματικού εργαλείου στην παρακολούθηση των βιολογικών εισβολών σε εθνικό επίπεδο, με τη χρήση εργαλείων όπως μίας σειράς άμεσα διαθέσιμων εφαρμογών, αλλά και μίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας, καθώς και κάποιες προδιαγραφές για τη διαχείριση και ανάλυση των συλλεγόμενων δεδομένων.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του ανωτέρω προγράμματος θα αποτελέσει τη βασική συνιστώσα του Μέτρου 4.1.

Χρόνος υλοποίησης: 6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) για τη διαρκή λειτουργία του συστήματος επιτήρησης, 2 έτη για την ολοκλήρωση του συμπληρωματικού προγράμματος καταγραφών πεδίου

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται πρόσθετος προϋπολογισμός για τη διαρκή λειτουργία του συστήματος επιτήρησης πλν του συμπληρωματικού προγράμματος καταγραφών πεδίου, ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται σε 500.000 ευρώ.

4.2 Επικαιροποίηση θεσμικού πλαισίου

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Όλες

Για τον έλεγχο των διαδρομών εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος είναι απαραίτητος ο καθορισμός των αρμόδιων αρχών και η θέσπιση του θεσμικού πλαισίου εντός του οποίου να λειτουργούν. Η διοίκηση διαθέτει σαφώς εμπειρία από τη διαχείριση άλλων περιβαλλοντικών ζητημάτων τα οποία έχουν κάποια συνάφεια με πτυχές του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014, όπως θέματα που σχετίζονται με Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς, με το εμπόριο προστατευόμενων ειδών στο πλαίσιο της CITES, ή και περιπτώσεις που αφορούν ξενικά είδη για χρήση στην υδατοκαλλιέργεια (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 708/2007). Δεν υπάρχει όμως προηγούμενη εμπειρία η οποία να αφορά ακριβώς και συνολικά το συγκεκριμένο θέμα της διαχείρισης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014. Το αντικείμενο είναι σχετικά καινούργιο, για την ελληνική διοίκηση, και ο σχεδιασμός του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου απαιτεί αναπόφευκτα το πέρασμα από διαδικασίες “trial and error”, δηλαδή διαρκή αξιολόγηση και επανασχεδιασμό των ρυθμίσεων.

Στα θεμέλια του θεσμικού πλαισίου για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 βρίσκεται η Κοινή Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης

χωροκατακτητικών ξένων ειδών»», ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021), όπως παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 1. Η ΚΥΑ αυτή θέτει το θεσμικό πλαίσιο για τις απαραίτητες ενέργειες της διοίκησης προκειμένου, μεταξύ άλλων, να ελέγξει της διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στη χώρα. Συγκεκριμένα,

- ορίζει τις αρμόδιες αρχές, μεταξύ άλλων, για τον κεντρικό συντονισμό, για τη διενέργεια των απαραίτητων ελέγχων στα σημεία εισόδου της χώρας, και για τον έλεγχο του έρματος των πλοίων
- προβλέπει διαδικασία συγκέντρωσης των απαραίτητων δεδομένων από την καταγραφή της παρουσίας των ειδών ενδιαφέροντος
- θεσπίζει τη λειτουργία μηχανισμών ελέγχων και επιθεωρήσεων καθώς και επιβολής κυρώσεων
- προβλέπει τη σύσταση και λειτουργία ειδικής Επιστημονικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής, με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την αξιολόγηση και βελτίωση του παρόντος Σχεδίου Δράσης για τον έλεγχο των διαδρομών εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος
- περιγράφει διαδικασίες για τη διευκόλυνση της συμμετοχής του κοινού

Η εν λόγω ΚΥΑ αποτέλεσε προϊόν μακρόχρονης διαβούλευσης μεταξύ όλων των συναρμόδιων Υπουργείων και λοιπών φορέων, ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή εφαρμογή και η αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων της. Στο πλαίσιο του Μέτρου 4.2 του παρόντος Σχεδίου Δράσης, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ως Κεντρικός Συντονιστής της εφαρμογής της Απόφασης, θα αξιολογήσει την ποιότητα και την εύρυθμη εφαρμογή των διατάξεων της, με σκοπό την επικαιροποίηση και βελτιστοποίηση της, εάν κριθεί απαραίτητο. Για το σκοπό αυτό θα αξιοποιηθούν:

- α) Οι απόψεις των συναρμόδιων φορέων, σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της ΚΥΑ, από την εμπειρία τους που προκύπτει από τη μέχρι σήμερα άσκηση της αρμοδιότητας τους
- β) Οι απόψεις της γνωμοδοτικής Επιτροπής του Άρθρου 3 της ΚΥΑ
- γ) Οι απόψεις νομικών επιστημόνων

Ειδικά επί του σημείου (γ) οφείλει να αναφερθεί ότι έχει ήδη παραδοθεί στο ΥΠΕΝ, στο πλαίσιο του έργου «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν», ειδική έκθεση αξιολόγησης των διατάξεων της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021). Η έκθεση περιλαμβάνει προτάσεις βελτίωσης επιμέρους Άρθρων της ΚΥΑ, τόσο από νομοτεχνικής σκοπιάς, όσο και από τη σκοπιά της βελτιστοποίησης της εφαρμογής τους.

Στο πλαίσιο του Μέτρου 4.2 θα αξιοποιηθούν οι παραπάνω απόψεις/προτάσεις για την επικαιροποίηση, όπου κριθεί απαραίτητο, του θεσμικού πλαισίου ελέγχου των διαδρομών εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος.

Χρόνος υλοποίησης: 6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) λόγω του ότι πρόκειται για διαρκή αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου καθ'όλη τη διάρκεια του Σχεδίου Δράσης.

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται

4.3 Δράσεις ενημέρωσης

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Όλες

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού και των ενδιαφερόμενων φορέων αποτελεί ένα κομβικό μέτρο για την αντιμετώπιση των διαδρομών εισαγωγής ξενικών ειδών, γιατί με διαφορετικούς τρόπους, και σε διαφορετικό βαθμό, αφορά όλες τις διαδρομές που αναλύθηκαν στο Κεφάλαιο 2.

Σε επίπεδο διαδρομών εκούσιας εισαγωγής, οι δράσεις ενημέρωσης είναι απαραίτητες ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τα είδη ενωσιακού και εθνικού ενδιαφέροντος και τους περιορισμούς που θέτει ο Κανονισμός (ΕΕ) 1143/2014 και η εθνική νομοθεσία σχετικά με (μεταξύ άλλων) την εισαγωγή, διατήρηση, εκτροφή, μεταφορά, διάθεση στην αγορά, χρήση ή ανταλλαγή, αναπαραγωγή ή καλλιέργεια και ελευθέρωση στο περιβάλλον. Οι έμποροι τέτοιων ειδών είναι ιδιαίτερα σημαντικό να είναι ενήμεροι, ώστε να είναι σε θέση να συμμορφώνονται με τους ανωτέρω περιορισμούς, αλλά και να ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους αγοραστές. Και βεβαίως οι ιδιοκτήτες τέτοιων ειδών είναι αναγκαίο να γνωρίζουν τις ενέργειες που οφείλουν να κάνουν εφόσον έχουν στην κατοχή τους είδος ενδιαφέροντος, δηλαδή να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους αλλά και τα δικαιώματά τους.

Στις παραπάνω περιπτώσεις εκούσιας εισαγωγής περιλαμβάνεται βεβαίως η διαδρομή «Σκόπιμη ελευθέρωση». Όμως και η διαδρομή «Διαφυγή», που αποτελεί για την Ελλάδα διαδρομή προτεραιότητας βάσει της ανάλυσης του Κεφαλαίου 2, μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να αντιμετωπιστεί μέσω δράσεων ενημέρωσης των ενδιαφερομένων. Άλλωστε η διαδρομή της «Διαφυγής» προϋποθέτει την διατήρηση κάποιου είδους ενδιαφέροντος υπό περιορισμό, από τον οποίο το είδος «διέφυγε». Σε αυτές τις περιπτώσεις οι δράσεις ενημέρωσης μπορεί να αποσκοπούν αφενός στην ενημέρωση σχετικά με την ίδια την απαγόρευση διατήρησης του είδους ακόμα και υπό περιορισμό και αφετέρου στην ενημέρωση για τους κατάλληλους τρόπους ελαχιστοποίησης της περίπτωσης διαφυγής του είδους. Η τελευταία περίπτωση προφανώς αφορά τις είτε εξαιρέσεις τις οποίες προβλέπει ο Κανονισμός (ΕΕ) 1143/2014 για τη χορήγηση αδειών και εγκρίσεων, είτε αφορά περιπτώσεις ειδών του Εθνικού Καταλόγου για τα οποία σε αντίθεση με τα είδη του Ενωσιακού Καταλόγου μπορεί να επιτρέπεται η διατήρηση τους υπό περιορισμό και υπό άλλες συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Όμως και σε σχέση με τις διαδρομές ακούσιας εισαγωγής, οι δράσεις ενημέρωσης μπορούν να επιφέρουν σημαντικά οφέλη στην προσπάθεια ελέγχου των διαδρομών αυτών. Η ενημέρωση του κοινού αλλά και η ευαισθητοποίηση του για τη σημασία ελέγχου των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών ενδιαφέροντος, μπορεί να συνεισφέρει στον έγκαιρο εντοπισμό και την καταγραφή των ειδών αυτών ακόμα και στις περιπτώσεις που αυτά έχουν εισαχθεί με ακούσιο τρόπο. Η περίπτωση αυτή συνδέεται με τη λεγόμενη «Επιστήμη των Πολιτών» και δρα ενισχυτικά και συμπληρωματικά με την εφαρμογή του Μέτρου 4.1 «Ενίσχυση της Γνώσης».

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου μέτρου θα υλοποιηθούν μία σειρά από δράσεις:

1. Παραγωγή και διάθεση ενημερωτικών φυλλαδίων με παρουσίαση των ειδών ενδιαφέροντος και οδηγίες για την αποφυγή της εκούσιας και της ακούσιας εισαγωγής τους
2. Δημιουργία ενημερωτικών σποτ για την τηλεόραση και το ραδιόφωνο και αρθρογραφία στον τύπο με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση
3. Αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
4. Ενίσχυση του υφιστάμενου και σχεδιασμός νέου εκπαιδευτικού υλικού για χρήση σε σχολεία, μουσεία, περιβαλλοντικά πάρκα κλπ.
5. Διοργάνωση συνεδρίων και σεμιναρίων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης με συμμετοχή επιστημόνων, οργανώσεων και πολιτών.
6. Ενημέρωση στοχευμένων επαγγελματικών ομάδων μέσα από συνδέσμους και οργανώσεις τους (κυνηγετικές ομοσπονδίες, ενώσεις αλιέων, ενώσεις τουριστικών επιχειρήσεων κλπ).

Χρόνος υλοποίησης: 6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) για το σύνολο των δράσεων λόγω της ανάγκης οι δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης να είναι συνεχείς και διαρκείς. Ειδικά για τη δράση 4 (σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού) ο χρόνος υλοποίησης εκτιμάται σε 12 μήνες.

Προϋπολογισμός ανά δράση:

- 1- 10.000 ευρώ
- 2- 100.000 ευρώ
- 3- 20.000 ευρώ
- 4- 50.000 ευρώ
- 5- 30.000 ευρώ
- 6- -

4.4 Σύνταξη Εθνικού Καταλόγου

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Όλες

Παράλληλα με τον Κατάλογο χωροκατακτητικών ξενικών ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος (Άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014) τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να καταρτίζουν και Κατάλογο ειδών εθνικού ενδιαφέροντος. Η κατάρτιση ενός τέτοιου εθνικού καταλόγου θα ενίσχυε τον έλεγχο των διαδρομών εισαγωγής και των ειδών του ενωσιακού καταλόγου, λόγω του ότι θα προσέδιδε συνοχή και πληρότητα εύρους στα μέτρα αντιμετώπισης.

Πολλά από τα είδη του ενωσιακού καταλόγου δεν αποτελούν αντικείμενο μετακίνησης (ακούσιας ή εκούσιας) στην ελληνική επικράτεια, ενώ κάποια άλλα μπορεί να εμφανιστούν μόνο περιστασιακά λόγω του ότι η εγκατάστασή τους δεν ευνοείται από τις κλιματικές ή άλλες συνθήκες στη χώρα. Αντιθέτως υπάρχει πλήθος ξενικών χωροκατακτητικών ειδών τα οποία δεν έχουν μέχρι σήμερα ενταχθεί στον ενωσιακό κατάλογο, αλλά είναι ευρέως εξαπλωμένα και αναγνωρίζονται ως σημαντικές απειλές για τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα της Ελλάδας. Η μεγάλη (και αυξανόμενη) αναγνωρισιμότητα των ειδών

αυτών μπορεί να λειτουργήσει αυξητικά στην ευαισθητοποίηση του κοινού και για άλλα είδη του ενωσιακού καταλόγου τα οποία έως σήμερα δεν τα γνωρίζει ή δεν τα θεωρεί ως απειλές.

Για τους λόγους αυτούς, η εκπόνηση ενός εθνικού καταλόγου και η εφαρμογή των μέτρων του παρόντος Σχεδίου Δράσης σε όλα τα είδη ενωσιακού και εθνικού ενδιαφέροντος, θα συνεισφέρει στην ευαισθητοποίηση για τα μέτρα αντιμετώπισης των διαδρομών εισαγωγής σε όλες τις περιπτώσεις, και άρα στην ενδυνάμωση της εφαρμογής τους.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας παρέλαβε μία επιστημονική πρόταση για τα είδη του υπό κατάρτιση εθνικού καταλόγου, μέσω των παραδοτέων του έργου «*Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν*». Ο προτεινόμενος κατάλογος περιλαμβάνει 126 είδη τα οποία είτε έχουν ήδη καταγραφεί ως παρόντα ή εγκατεστημένα στην επικράτεια της χώρας, είτε υπάρχει βάσιμη επιστημονική εκτίμηση μέσω μίας διαδικασίας που ονομάζεται «*Horizon scanning*», ότι μπορεί να εμφανιστούν και να εγκατασταθούν στη χώρα στο εγγύς μέλλον. Από αυτά τα 126 είδη, τα 35 είναι ταυτόχρονα και είδη του ενωσιακού καταλόγου, και τα περισσότερα από αυτά είναι ήδη παρόντα στη χώρα μας.

Στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου θα θεσπιστεί ο επίσημος κατάλογος χωροκατακτητικών ξενικών ειδών εθνικού ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα:

- 1) Η πρόταση για τα 126 είδη του εθνικού καταλόγου, η οποία βρίσκεται ήδη στα χέρια του αρμόδιου Υπουργείου θα υποβληθεί σε δημόσια διαβούλευση ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να προτείνει την προσθήκη (ή την αφαίρεση) ειδών
- 2) Το σχέδιο του εθνικού καταλόγου θα αξιολογηθεί από την επιστημονική γνωμοδοτική επιτροπή του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021)
- 3) Η τελική πρόταση θα υποβληθεί εκ νέου σε έλεγχο τεκμηρίωσης από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- 4) Ο εθνικός κατάλογος θα δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης με απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- 5) Ο εθνικός κατάλογος θα αξιολογείται και θα επικαιροποιείται όταν κρίνεται αναγκαίο και οπωσδήποτε θα αξιολογηθεί πριν την ολοκλήρωση του παρόντος Σχεδίου Δράσης

Χρόνος υλοποίησης: 3 μήνες για την ολοκλήρωση διαδικασιών έκδοσης του εθνικού καταλόγου, 6 έτη για τη διαρκή διαδικασία αξιολόγησης και επικαιροποίησης του

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται

4.5 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Όλες

Η υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση των διαδρομών εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών απαιτεί τη συμμετοχή και συνεργασία πλήθους φορέων, κρατικών και μη. Στο Κεφάλαιο 3.4 αναφέρεται ότι η «χαρτογράφηση» όλων των ενδιαφερομένων μερών ήταν προϋπόθεση για την εκπόνηση του παρόντος Σχεδίου Δράσης και βασίστηκε σε αντίστοιχη προσπάθεια η οποία είχε προηγηθεί στο πλαίσιο του σχεδιασμού της Κοινής Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055.

Ειδικότερα για την αντιμετώπιση των διαδρομών εισαγωγής, οι συμμετέχοντες και ενδιαφερόμενοι φορείς μπορεί να αναλυθούν σε τρεις κύριες κατηγορίες:

- 1) Κρατικοί φορείς. Περιλαμβάνουν τα συναρμόδια Υπουργεία (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων) και τις αρμόδιες Υπηρεσίες των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης. Περιλαμβάνει επίσης εποπτευόμενους φορείς όπως οι Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΜΔΠΠ) του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ).
- 2) Ερευνητικοί φορείς και ιδρύματα. Περιλαμβάνουν τα πανεπιστήμια και τις ανώτερες σχετικές σχολές της χώρας (Βιολογίας, Περιβάλλοντος, Κτηνιατρικής και άλλες) και ερευνητικά ιδρύματα όπως το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, τον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό Δήμητρα, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και άλλα.
- 3) Κοινωνία των Πολιτών. Περιλαμβάνει πολίτες αλλά επίσης ενώσεις πολιτών και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Για την αποτελεσματική εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης είναι απαραίτητη η συμμετοχή όλων των ανωτέρω φορέων, τόσο στο επίπεδο της εφαρμογής των μέτρων όσο και στο επίπεδο της διαβούλευσης. Μία εξαιρετική πρωτοβουλία η οποία έχει έως σήμερα συνεισφέρει σημαντικά στην επίτευξη της δικτύωσης και της διαβούλευσης μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών είναι το έργο *“Protecting European Biodiversity from Invasive Alien Species”* (Προστασία της Ευρωπαϊκής Βιοποικιλότητας από τα Χωροκατακτητικά Ξενικά Είδη) – *INVALIDIS*, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας Interreg Europe της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο μίας από τις δράσεις του *INVALIDIS* έχουν πραγματοποιηθεί 9 Συναντήσεις στις οποίες συμμετείχαν εκπρόσωποι και των τριών βασικών κατηγοριών ενδιαφερομένων που αναφέρονται παραπάνω. Οι Συναντήσεις αυτές έχουν φανεί εξαιρετικά χρήσιμες σε επίπεδο δικτύωσης μεταξύ των φορέων της διοίκησης, της επιστημονικής κοινότητας και του κοινού, αλλά επίσης στην ανάδειξη προβλημάτων και δυσκολιών στην αντιμετώπιση της εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος και στη διαχείρισή τους, αλλά και στη διατύπωση λύσεων.

Με τη λήξη του προγράμματος *INVALIDIS*, είναι σημαντικό να μην ατονήσει το άτυπο δίκτυο το οποίο έχει δημιουργηθεί. Στο πλαίσιο του παρόντος Μέτρου θα συνεχιστούν οι δράσεις ανάπτυξης και ενδυνάμωσης συνεργασιών μέσα από τη διοργάνωση ημερίδων και

συναντήσεων όπως αυτές που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του INVALIDIS. Θα διερευνηθεί η δυνατότητα υλοποίησης νέου έργου με αντίστοιχη δράση, αλλά εάν δεν είναι εφικτό, η Δ/νση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος κα Ενέργειας θα αναλάβει τον προγραμματισμό των μελλοντικών συναντήσεων.

Παράλληλα θα γίνει μία καταγραφή των επαγγελματικών ομάδων οι οποίες σχετίζονται με την καταγραφή, τη διαχείριση αλλά και την τυχόν εμπορική αξιοποίηση των ειδών ενδιαφέροντος. Τέτοιες επαγγελματικές ομάδες μπορεί να περιλαμβάνουν κυνηγετικές ομοσπονδίες, ενώσεις αλιέων και εκτροφείς γουνοφόρων ζώων. Ο στόχος της δικτύωσης με τέτοιες ενώσεις επαγγελματιών είναι η συνεργασία στον έλεγχο των διαδρομών εισαγωγής με σεβασμό στις ανάγκες της κάθε επαγγελματικής ομάδας και με γνώμονα την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που μπορούν να παρέχουν.

Χρόνος υλοποίησης: 6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) λόγω του ότι πρόκειται για διαρκείς δράσεις

Προϋπολογισμός: 20.000/έτος αν η υλοποίηση της δράσης ανατεθεί μέσω προκήρυξης

4.6 Εκπαίδευση και κατάρτιση αρμόδιων φορέων

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Όλες

Το συγκεκριμένο Μέτρο αφορά ειδικά τους δημόσιους φορείς οι οποίοι ορίζονται ως συναρμόδιες αρχές εφαρμογής της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών»», ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021), βάσει του Άρθρου 2 της ίδιας Απόφασης.

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων των συναρμόδιων αρχών βάσει της ανωτέρω Απόφασης, συμπεριλαμβάνονται ενέργειες οι οποίες έμμεσα ή άμεσα αποσκοπούν στον έλεγχο και την αντιμετώπιση της εισαγωγής χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενδιαφέροντος μέσω των διαδρομών εισαγωγής του Κεφαλαίου 2.

Ορισμένα ενδεικτικά και μόνο παραδείγματα των πολλών τέτοιων περιπτώσεων είναι τα εξής:

- Η υποχρέωση των δασικών υπηρεσιών να ενημερώνουν τον εθνικό συντονιστή για την παρουσία σε περιοχές ή τομείς αρμοδιότητάς της ή τον άμεσο κίνδυνο εισαγωγής ενός χωροκατακτητικού ξένου είδους
- Η υποχρέωση των αρμόδιων υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να συλλέγουν και να καταγράφουν δεδομένα σχετικά με την εμφάνιση χωροκατακτητικών ξένων ειδών που τυχόν προκύπτουν κατά τη διενέργεια επισήμων ελέγχων

- Η υποχρέωση της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς (Δι.Μ.Ε.Α.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου σε συνεργασία με τις ελεγκτικές αρχές σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι οποίες αναφέρονται ενδεικτικά και μόνο, οι καθορισμένες αρχές ακολουθούν διαδικασίες για ένα θέμα με το οποίο δεν είχαν πρότερη εμπειρία. Από την ημερομηνία έκδοσης της ανωτέρω Απόφασης οι αρμόδιες αρχές επιτελούν το έργο το οποίο τους έχει ανατεθεί έγκαιρα και αποτελεσματικά, αλλά πάντοτε υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Αυτό ισχύει ειδικά όταν το συγκεκριμένο αντικείμενο απαιτεί κάποια εμπειρία αλλά και εξειδικευμένες γνώσεις, την οποία οι υπάλληλοι των αρμόδιων φορέων δεν διαθέτουν απαραίτητα. Για παράδειγμα, μπορεί ένας κτηνίατρος ο οποίος ελέγχει στον τελωνειακό σταθμό την εισαγωγή ενός ζώου από τρίτη χώρα (εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης) να διαθέτει τις κατάλληλες επιστημονικές γνώσεις για να αναγνωρίσει εάν το εισαγόμενο είδος αποτελεί είδος του ενωσιακού ή του εθνικού καταλόγου. Όμως ένας υπάλληλος της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς ο οποίος είναι επιφορτισμένος με τον έλεγχο του παράνομου εμπορίου σε κάποιο κατάστημα ζώων συντροφιάς, είναι πιο πιθανό ότι δεν θα έχει την απαιτούμενη επάρκεια επιστημονικών γνώσεων για να αναγνωρίσει με ευκολία το είδος ενδιαφέροντος.

Σε κάθε περίπτωση είναι αναγκαίο οι υπάλληλοι των υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την ανάληψη κάποιου είδους δράσης για την αντιμετώπιση των διαδρομών εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος, να έχουν την απαραίτητη καθοδήγηση από τις συντονιστικές αρχές για την εφαρμογή του παρόντος Σχεδίου Δράσης.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου, θα υλοποιηθούν οι εξής δράσεις:

- Καταγραφή των αναγκών της κάθε συναρμόδιας αρχής αναφορικά με θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων
- Κατάρτιση στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης με την υποστήριξη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
- Προγραμματισμός ημερίδων κατάρτισης
- Παραγωγή ενημερωτικού υλικού και λεπτομερών εγχειριδίων διαδικασιών για τις συναρμόδιες αρχές εφαρμογές του Σχεδίου Δράσης

Χρόνος υλοποίησης:

- 2 έτη για την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου κατάρτισης και στη συνέχεια βάσει αξιολόγησης αναγκών
- 6 μήνες για την παραγωγή των εγχειριδίων

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται επιπρόσθετος προϋπολογισμός αφού οι δράσεις θα υλοποιηθούν από τις υπηρεσίες στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους

ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

4.7 Περιφερειακή συνεργασία

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Μη υποβοηθούμενη

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των διαδρομών εισαγωγής (Κεφάλαιο 2) διαπιστώθηκε ότι η διαδρομή της μη υποβοηθούμενης από τον άνθρωπο εισαγωγής (unaided), είναι η δεύτερη πιο συνήθης με 34 ταξινομικές μονάδες να έχουν εισέλθει στη χώρα μέσω αυτής της οδού. Από αυτές οι 28 είναι υδρόβιες (10 εσωτερικών υδάτων και 18 θαλάσσιες) και 6 χερσαίες. Διαπιστώθηκε δηλαδή πως η μη υποβοηθούμενη εισαγωγή με διέλευση των διοικητικών ορίων της χώρας γίνεται ευκολότερα για τους υδρόβιους οργανισμούς. Σε ότι αφορά τα είδη εσωτερικών υδάτων όπου κυριαρχεί η μη υποβοηθούμενη εισαγωγή (10 είδη επί συνόλου 24 ειδών), η πλειοψηφία τους (οκτώ είδη) εισήλθε με διασπορά μέσω διασυνοριακών ποταμών (Στρυμόνας και Έβρος) από τη Βουλγαρία, και δευτερευόντως λιμνών (Πρέσπα, από το αλβανικό τμήμα της λίμνης). Τα υπόλοιπα δύο εισήλθαν στα εσωτερικά ύδατα της χώρας μέσω της μεταφοράς τους από άγρια πτηνά.

Η αντιμετώπιση της συγκεκριμένης διαδρομής εισαγωγής απαιτεί την ανάπτυξη περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ των όμορων χωρών, ειδικά στις περιπτώσεις όπου οι χώρες αυτές συνδέονται μέσω διασυνοριακών ποταμών ή λιμνών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι διαχειριστικές δράσεις (πχ έλεγχος πληθυσμών) της μίας χώρα αποτελούν και δράσεις αποτροπής εισαγωγής για την άλλη. Ή με άλλα λόγια, η αντιμετώπιση της μη υποβοηθούμενης εισαγωγής υδρόβιων ειδών είναι συνάρτηση του βαθμού εξάπλωσης του είδους ενδιαφέροντος στην άλλη πλευρά των συνόρων. Επιπλέον η ανταλλαγή μεταξύ των όμορων χωρών πληροφοριών και επιστημονικών στοιχείων σχετικά με την εγκατάσταση και την εξάπλωση ενός είδους ενδιαφέροντος μπορεί να συνεισφέρει στην υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων αποτροπής.

Για τους παραπάνω λόγους, ο Κανονισμός (ΕΕ) 1143/2014 δίνει μεγάλη έμφαση στο συντονισμό των κρατών μελών και την περιφερειακή συνεργασία. Αυτή δεν εξαντλείται μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού βάσει και του Άρθρου 22 παρ 2 του Κανονισμού «*Τα κράτη μέλη <...> επιδιώκουν τη συνεργασία με τρίτες χώρες, όπως ενδείκνυται, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας τις υπάρχουσες δομές που προβλέπονται από περιφερειακές ή διεθνείς συμφωνίες, για τον σκοπό της επίτευξης των στόχων του παρόντος κανονισμού*». Είναι δηλαδή αντιληπτό ότι η διεθνής συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για τη διαχείριση και τον περιορισμό της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ειδών, επειδή τα είδη μεταναστεύουν φυσικά πέρα από τα εθνικά σύνορα.

Σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρείται ότι φυσικά εμπόδια που διαφορετικά θα εμπόδιζαν την εξάπλωση των ειδών έχουν καταρρεύσει από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Παραδείγματα αυτού είναι κανάλια τα οποία έχουν διανοιχθεί μεταξύ διαφορετικών υδάτινων περιοχών. Για τον λόγο αυτό, στη συγκεκριμένη διαδρομή εισαγωγής όταν αναφέρεται η «μη υποβοηθούμενη εισαγωγή» ως διαδρομή εισαγωγής εννοείται ότι αποτελεί αποτέλεσμα ανθρώπινης παρέμβασης με δύο τρόπους: (α) λόγω της ανθρώπινης

παρέμβασης για την εισαγωγή του είδους ενδιαφέροντος στον τόπο Α από το οποίο στη συνέχεια, και με μη υποβοηθούμενη διασπορά, εισήχθη και στον τόπο Β, και (β) λόγω του γεγονότος ότι η διασπορά από τον τόπο Α στον τόπο Β μπορεί να ακολουθήσει έναν τεχνητό διάδρομο, όπως ένα υδάτινο κανάλι το οποίο έχει διανοιχθεί από τον άνθρωπο.

Δεδομένου λοιπόν ότι τα είδη ενδιαφέροντος μπορεί να αποτελούν διασυνοριακό πρόβλημα και, ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας να ληφθούν μέτρα εναντίον τους από όμορες χώρες από κοινού, το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας. Στην πραγματικότητα υπάρχουν ήδη περιπτώσεις τέτοιας συνεργασίας από την οποία μπορεί να αντληθεί εμπειρία και καλές πρακτικές. Το Εθνικό Πάρκο Πρεσπών αποτελεί μία λεκάνη απορροής η οποία μοιράζεται σε τρία κράτη (Ελλάδα, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία) και ως εκ τούτου οποιαδήποτε δράση αντιμετώπισης των χωροκατακτητικών ειδών της περιοχής η οποία πραγματοποιούνταν μονομερώς και όχι σε διακρατικό επίπεδο θα ήταν ανώφελη. Αντ' αυτού οι διαχειριστικές δράσεις που υλοποιούνται από τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών για την αντιμετώπιση τριών χωροκατακτητικών ξενικών ειδών, περιλαμβάνουν προτάσεις προς τους αρμόδιους φορείς των γειτονικών κρατών (δήμους ή περιβαλλοντικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στη περιοχή) και προωθείται η δημιουργία ενός δικτύου βασικής παρακολούθησης με συμμετοχή και από τα τρία κράτη.

Στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου θα υλοποιηθούν οι εξής δράσεις:

- Αναγνώριση των ειδών τα οποία απαιτούν περιφερειακή συνεργασία για την αντιμετώπιση της εισαγωγής τους μέσω της διαδρομής «μη υποβοηθούμενη εισαγωγή» και αναγνώριση των εθνικών συνόρων τα οποία διέρχονται
- Επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές των όμορων χωρών για την κατάρτιση κοινού σχεδίου δράσης για τον έλεγχο της συγκεκριμένης διαδρομής εισαγωγής
- Αξιολόγηση των υφισταμένων δράσεων περιφερειακής συνεργασίας και αποτύπωση καλών πρακτικών

Χρόνος υλοποίησης: 2 έτη

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται

4.8 Διαχείριση υδάτινου έρματος των πλοίων

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Μεταφορές / Λαθρομεταφορές

Η διαδρομή εισαγωγής μέσω του υδάτινου έρματος το οποίο μπορεί να απορρίψει ένα πλοίο αναφέρεται ως χαρακτηριστικό παράδειγμα ακούσιας εισαγωγής ειδών ενδιαφέροντος, από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1143/2014, στο σημείο (21) του προοιμίου του οποίου αναφέρεται «Μεγάλο ποσοστό των χωροκατακτητικών ξένων ειδών εισάγονται στην Ένωση ακούσια. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας η αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαδρομών ακούσιας εισαγωγής των ειδών αυτών. Η ανάληψη δράσης στο πεδίο αυτό θα πρέπει να είναι σταδιακή, δεδομένης της σχετικά περιορισμένης πείρας. Η εν λόγω δράση θα πρέπει να περιλαμβάνει εθελοντικά μέτρα, όπως εκείνα που προτείνονται στις κατευθυντήριες γραμμές του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού για τον έλεγχο και τη

διαχείριση των βιολογικών αποθέσεων σε πλοία, καθώς και υποχρεωτικά μέτρα, και θα πρέπει να βασίζεται στην πείρα που έχει ήδη αποκτηθεί στην Ένωση και στα κράτη μέλη αναφορικά με τη διαχείριση ορισμένων διαδρομών, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που έχουν θεσπιστεί μέσω της διεθνούς σύμβασης για τον έλεγχο και τη διαχείριση του υδάτινου έρματος των πλοίων και των ιζημάτων, που εγκρίθηκε το 2004. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει όλα τα δέοντα μέτρα ώστε να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να κυρώσουν την εν λόγω σύμβαση».

Όπως αναφέρεται στο Κεφάλαιο 1, η Ελλάδα έχει ήδη κυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση για τον Έλεγχο και την Διαχείριση Έρματος και Ιζημάτων που προέρχονται από Πλοία, 2004 (Ballast Water Management Convention, 2004) με το νόμο 4470/2017 (ΦΕΚ 65/Α'/8-5-2017). Βάσει του Άρθρου 9 του κυρωτικού νόμου, Αρμόδια Αρχή για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, των διατάξεων του κυρωτικού νόμου, των προεδρικών διαταγμάτων και των υπουργικών αποφάσεων, που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του, είναι το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Ειδικότερα, και όσον αφορά σε θέματα επιθεώρησης πλοίων, τα υπόχρεα ελληνικά πλοία επιθεωρούνται και πιστοποιούνται από τον Κλάδο Ελέγχου Πλοίων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ή/και από τις κατά τόπους Λιμενικές Αρχές όπου υπάρχουν κατάλληλα εξουσιοδοτημένοι επιθεωρητές για το σκοπό αυτόν. Τα δε υπόχρεα πλοία με ξένη σημαία Κράτους, επιθεωρούνται στο πλαίσιο ελέγχων του Κράτους Λιμένα από κατάλληλα εξουσιοδοτημένους επιθεωρητές για το σκοπό αυτόν στις κατά τόπους Λιμενικές Αρχές.

Εξάλλου, οι ανωτέρω αρχές ορίζονται ως αρμόδιες για τη διενέργεια των απαραίτητων επιθεωρήσεων και ελέγχων και βάσει του Άρθρου 2.Β.2 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών»», ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021).

Το σύστημα ελέγχων και επιθεωρήσεων βάσει των διατάξεων του σχετικού νόμου είναι σήμερα πλήρως λειτουργικό. Περιλαμβάνει την εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος διαχείρισης έρματος σε εφαρμογή των διατάξεων του κυρωτικού νόμου. Σύμφωνα με τον Κανονισμό E-1 της Σύμβασης κάθε πλοίο άνω των 400GT οφείλει να διαθέτει και να λειτουργεί σύστημα διαχείρισης έρματος, εκτός αν ανήκει στις περιπτώσεις του άρθρου Δεύτερου του νόμου. Τα πλοία αυτά φέρουν επίσης και Διεθνές Κυβερνητικό Πιστοποιητικό Διαχείρισης Έρματος. Εκκρεμότητες ως προς την εφαρμογή των συστημάτων αυτών επί των υπόχρεων πλοίων, δεν υπάρχουν. Κατά συνέπεια, για την υλοποίηση του παρόντος Μέτρου στο πλαίσιο του παρόντος Σχεδίου Δράσης θα απαιτηθεί μόνο η συνέχιση της παρακολούθησης της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους.

Χρόνος υλοποίησης: Το μέτρο έχει υλοποιηθεί και η αξιολόγηση του θα γίνεται κατά την περίοδο υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται

4.9 Διενέργεια ελέγχων σε σταθμούς εισόδου, τελωνεία και εσωτερική αγορά

Αφορά Διαδρομές Εισαγωγής: Διαφυγή, Μεταφορές/Επιμολύνσεις, Μεταφορές/Λαθρομεταφορές

Το πλέον σύνηθες σημείο εισόδου των ειδών ενδιαφέροντος είναι οι σταθμοί υποδοχής εμπορευμάτων από τρίτες χώρες. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι από τα συγκεκριμένα σημεία εισόδου διέρχονται είδη τα οποία, βάσει και των ευρημάτων της ανάλυσης του Κεφαλαίου 2, μεταφέρονται εκούσια για τη διάθεση στο εμπόριο ή για άλλες χρήσεις και καταλήγουν στο φυσικό περιβάλλον μέσω της διαδρομής εισαγωγής «Διαφυγή», όπως και είδη που μεταφέρονται ακούσια στο πλαίσιο της διαδρομής εισαγωγής «Μεταφορές/Επιμολύνσεις» και Μεταφορές/Λαθρομεταφορές».

Οι αρμόδιες αρχές οι οποίες είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια των ελέγχων στα ανωτέρω σημεία είναι σαφώς ορισμένες βάσει του Άρθρου 2 και του Άρθρου 8 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών»), ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021). Οι έλεγχοι περιλαμβάνουν τρία επίπεδα. Καταρχάς στο σημείο εισόδου στη χώρα, το είδος ενδιαφέρεται ελέγχεται στους υφιστάμενους Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου (Σ.Υ.Κ.Ε.) ή στους υφιστάμενους Σταθμούς Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου, οι οποίοι υπάγονται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Εν συνεχεία γίνεται μόνο ένας τυπικός έλεγχος από τις αρμόδιες τελωνειακές αρχές οι οποίες υπάγονται στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, βάσει των πιστοποιητικών τα οποία έχουν εκδοθεί στους Σταθμούς Ελέγχου. Τέλος γίνονται έλεγχοι στην αγορά από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς (Δι.Μ.Ε.Α.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, για να διασφαλιστεί ότι κάποιο από τα είδη ενδιαφέροντος δεν έχει καταλήξει ως εμπόρευμα προς πώληση σε καταστήματα ζώων συντροφιάς, φυτώρια κλπ.

Το συγκεκριμένο ειδικό μέτρο επωφελείται από την εφαρμογή των γενικών μέτρων τα οποία έχουν ήδη αναλυθεί, και ιδιαίτερα τα μέτρα 4.2, 4.3 και 4.6. Ιδιαίτερη σημασία έχει το γενικό μέτρο 4.6 περί της εκπαίδευσης και κατάρτισης των υπαλλήλων των δημόσιων φορέων οι οποίοι εμπλέκονται στη διενέργεια ελέγχων. Ο λόγος είναι ότι τα συγκεκριμένα σημεία εισόδου, τα οποία αναλύονται στο πλαίσιο του παρόντος Μέρους, έχουν αφενός ιδιαίτερη σημασία λόγω του όγκου των ειδών τα οποία εισάγονται μέσω της συγκεκριμένης διαδρομής, και αφετέρου παρουσιάζουν ιδιαίτερες προκλήσεις για την αποτελεσματική διαχείριση τους λόγω της απαίτησης για εξειδικευμένες γνώσεις από τους υπαλλήλους των αρμόδιων φορέων. Για το λόγο αυτό, αποτελούν και το αντικείμενο διακριτού ειδικού μέτρου.

Για την αξιολόγηση της εφαρμογής των προβλεπόμενων διαδικασιών ελέγχου που προβλέπει η ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με τις αρμόδιες Υπηρεσίες ελέγχων και του κεντρικού συντονιστή για την εφαρμογή του Κανονισμού. Αποτελέσματα της διαβούλευσης είναι η διαπίστωση ότι για την αποτελεσματικότερη διενέργεια των ελέγχων, οι αρμόδιες υπηρεσίες έχουν τις εξής ανάγκες:

- Οι συντομογραφικοί σταθμοί κτηνιατρικού και φυτοϋγειονομικού ελέγχου είναι επιθυμητό να έχουν στη διάθεση τους αναλυτικό εγχειρίδιο διαδικασιών σε περίπτωση εντοπισμού είδους ενδιαφέροντος. Το εγχειρίδιο θα πρέπει να περιγράφει αναλυτικά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, να περιλαμβάνει τον αναλυτικό κατάλογο των ειδών ενδιαφέροντος με ιδιαίτερη έμφαση σε συγκεκριμένες πληροφορίες όπως η συνήθης χώρα προέλευσης του κάθε είδους, να περιγράφει τις διαδικασίες που ακολουθούνται σε ιδιαίτερες περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, και να παρέχει κατάλληλα τυποποιημένα έντυπα για τη γνωστοποίηση προς τον κεντρικό συντονιστή περιπτώσεων μη συμμόρφωσης.
- Οι τελωνειακές αρχές είναι επί του παρόντος σε θέση να ασκούν τις αρμοδιότητες τους χωρίς επιπλέον υποστήριξη
- Οι υπηρεσίες ελέγχου της αγοράς δεν είναι στελεχωμένες με υπαλλήλους οι οποίοι να διαθέτουν επαρκείς γνώσεις για την ικανοποιητική αναγνώριση των ειδών ενδιαφέροντος. Ως εκ τούτου, οι ελεγκτικές τους αρμοδιότητες δεν μπορούν να ασκηθούν αποτελεσματικά. Υπάρχει ανάγκη συνδρομής από εξειδικευμένα στελέχη άλλων υπηρεσιών, είτε του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, είτε των περιφερειών και περιφερειακών ενότητων.

Στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- Σχεδιασμός αναλυτικού εγχειριδίου και αποστολή του στους Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου (Σ.Υ.Κ.Ε.), στους υφιστάμενους Σταθμούς Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου της χώρας και στις υπηρεσίες ελέγχου της αγοράς.
- Συμπληρωματικός σχεδιασμός των διαδικασιών ελέγχου της αγοράς ώστε να προβλέπεται, όπου απαιτείται, η συνδρομή από υπηρεσίες που διαθέτουν υπαλλήλους ή επιθεωρητές με εξειδικευμένες γνώσεις στην αναγνώριση των ειδών ενδιαφέροντος

Χρόνος υλοποίησης:

- 6 μήνες για την παραγωγή των εγχειριδίων
- 6 μήνες για την επικαιροποίηση των διαδικασιών ελέγχου όπου απαιτείται

Προϋπολογισμός: Δεν απαιτείται επιπρόσθετος προϋπολογισμός αφού οι δράσεις θα υλοποιηθούν από τις υπηρεσίες στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους

4.10 Έλεγχος «Λεσσεψιανών» μεταναστών

Αφορά Διαδρομή Εισαγωγής: Μη υποβοηθούμενη

Ένα από τα εντυπωσιακά ευρήματα της ανάλυσης των διαδρομών εισαγωγής του Κεφαλαίου 2, είναι ότι και τα οκτώ είδη ξενικών εισβλητικών ψαριών που μελετήθηκαν, έχουν εισαχθεί στα θαλάσσια ύδατα της χώρας μέσω της μη υποβοηθούμενης εισαγωγής. Επιπλέον, όλα τα είδη αυτά είναι Ινδο-Ειρηνικής προέλευσης και χαρακτηρίζονται ευρέως ως Λεσσεψιανοί μετανάστες, δηλαδή, είδη που εισήλθαν στη Μεσόγειο διαμέσου της διώρυγας του Σουέζ. Και στην κατηγορία των ασπόνδυλων όμως, κυριαρχούν οι οργανισμοί οι οποίοι εισήχθησαν στα θαλάσσια ύδατα της χώρας μέσω της ίδιας διαδρομής.

Η ιδιαίτερη πρόκληση στην αντιμετώπιση της συγκεκριμένης διαδρομής εισαγωγής είναι προφανής: δεν υφίσταται κάποιο άμεσα υλοποιήσιμο μέτρο για τον έλεγχο και την αντιμετώπιση των εισαγωγών μέσω της συγκεκριμένης διαδρομής. Η διώρυγα του Σουέζ είναι ανοιχτή προς διευκόλυνση της εισβολής στη Μεσόγειο των λεγόμενων Λεσσεψιανών μεταναστών, και δεν μπορεί να αποτελέσει ρεαλιστικό στόχο του παρόντος Σχεδίου Δράσης ο έλεγχος του υδάτινου αυτού περάσματος.

Ως εκ τούτου, η συγκεκριμένη διαδρομή εισαγωγής έχει τη μοναδική ιδιαιτερότητα ότι ο έλεγχος της δεν μπορεί παρά να ταυτίζεται ουσιαστικά με τον έλεγχο των πληθυσμών (δηλαδή τη διαχείριση) των ειδών τα οποία καταφθάνουν στα θαλάσσια ύδατα της χώρας μέσω αυτής. Ταυτόχρονα όμως, η αδυναμία ελέγχου της διαδρομής εισόδου συνδυάζεται και με την πολύ μεγάλη δυσκολία στη διαχείριση των θαλάσσιων εισβολών. Σε αντίθεση με κάποιο χερσαίο είδος, ή κάποιο είδος εσωτερικών υδάτων, ο εντοπισμός και η διαχείριση των πληθυσμών θαλάσσιων ειδών που εξαπλώνονται σε μεγάλες περιοχές της Μεσογείου, καθιστούν πρακτικά αδύνατη την εξάλειψη ενός είδους που έχει ήδη εγκατασταθεί, και εξαιρετικά δύσκολο ακόμα και τον περιορισμό του.

Σε κάθε περίπτωση, και λόγω του ότι οι επιπτώσεις πολλών από αυτά τα είδη είναι εξαιρετικά σημαντικές τόσο στη βιοποικιλότητα όσο και στις οικοσυστημικές υπηρεσίες, η προσπάθεια διαχείρισης των ειδών αυτών είναι απαραίτητη. Στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή υλοποιείται μία σειρά πράξεων μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας, συνολικού προϋπολογισμού περίπου 2 εκατομμυρίων ευρώ, με σκοπό την διαχείριση των πληθυσμών των σημαντικότερων θαλάσσιων χωροκατακτητικών ξενικών ειδών.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του παρόντος μέτρου θα αξιολογηθούν τα αποτελέσματα των τρεχουσών πράξεων του ΕΠ Αλιείας και Θάλασσας ως προς την αποτελεσματικότητά τους για τον έμμεσο έλεγχο της διαδρομής εισαγωγής της Διώρυγας του Σουέζ.

Χρόνος υλοποίησης: 2 έτη για την ολοκλήρωση και αξιολόγηση των τρεχουσών δράσεων

Προϋπολογισμός: Εξαρτάται από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης βάσει των οποίων θα εκτιμηθεί η ανάγκη υλοποίησης πρόσθετων δράσεων. Ο προηγούμενος κύκλος πράξεων είχε προϋπολογισμό 2.000.000 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης

Το Σχέδιο Δράσης έχει χρονική διάρκεια έξι έτη, μετά το πέρας των οποίων θα αναθεωρηθεί σε συμφωνία και με το Άρθρο 13 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014: «*Τουλάχιστον ανά εξαετία μετά την τελευταία διαβίβαση, τα κράτη μέλη αναθεωρούν τα σχέδια δράσης και τα διαβιβάζουν εκ νέου στην Επιτροπή*».

Ο χρόνος υλοποίησης των επιμέρους μέτρων αναφέρεται στο τέλος της περιγραφής του κάθε μέτρου, και συγκεντρωτικά στον παρακάτω πίνακα:

ΜΕΤΡΟ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
4.1 Ενίσχυση της γνώσης	6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) για τη διαρκή λειτουργία του συστήματος επιτήρησης, 2 έτη για την ολοκλήρωση του συμπληρωματικού προγράμματος καταγραφών πεδίου
4.2 Επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου	6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) λόγω του ότι πρόκειται για διαρκή αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου καθ' όλη τη διάρκεια του Σχεδίου Δράσης.
4.3 Δράσεις ενημέρωσης	6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) για το σύνολο των δράσεων λόγω της ανάγκης οι δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης να είναι συνεχείς και διαρκείς. Ειδικά για τη δράση 4 (σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού) ο χρόνος υλοποίησης εκτιμάται σε 12 μήνες.
4.4 Σύνταξη εθνικού καταλόγου	3 μήνες για την ολοκλήρωση διαδικασιών έκδοσης του εθνικού καταλόγου, 6 έτη για τη διαρκή διαδικασία αξιολόγησης και επικαιροποίησης του
4.5 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών	6 έτη (διάρκεια Σχεδίου Δράσης) λόγω του ότι πρόκειται για διαρκείς δράσεις
4.6 Εκπαίδευση και κατάρτιση αρμόδιων φορέων	2 έτη για την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου κατάρτισης και στη συνέχεια βάσει αξιολόγησης αναγκών 6 μήνες για την παραγωγή των εγχειριδίων
4.7 Περιφερειακή συνεργασία	2 έτη
4.8 Διαχείριση υδάτινου έρματος των πλοίων	Το μέτρο έχει υλοποιηθεί και η αξιολόγηση του θα γίνεται κατά την περίοδο υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης
4.9 Διενέργεια ελέγχων σε σταθμούς εισόδου, τελωνεία και εσωτερική αγορά	6 μήνες για την παραγωγή των εγχειριδίων 6 μήνες για την επικαιροποίηση των διαδικασιών ελέγχου όπου απαιτείται
4.10 Έλεγχος «Λεσσεψιανών» μεταναστών	2 έτη για την ολοκλήρωση και αξιολόγηση των τρεχουσών δράσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Προϋπολογισμός

Ο προϋπολογισμός των επιμέρους μέτρων αναφέρεται στο τέλος της περιγραφής του κάθε μέτρου, και συγκεντρωτικά στον παρακάτω πίνακα:

ΜΕΤΡΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
4.1 Ενίσχυση της γνώσης	Δεν απαιτείται πρόσθετος προϋπολογισμός για τη διαρκή λειτουργία του συστήματος επιτήρησης πλην του συμπληρωματικού προγράμματος καταγραφών πεδίου, ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται σε 500.000 ευρώ.
4.2 Επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου	Δεν απαιτείται
4.3 Δράσεις ενημέρωσης	Ανά δράση: 1- 10.000 ευρώ 2- 100.000 ευρώ 3- 20.000 ευρώ 4- 50.000 ευρώ 5- 30.000 ευρώ 6- -
4.4 Σύνταξη εθνικού καταλόγου	Δεν απαιτείται
4.5 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών	20.000/έτος αν η υλοποίηση της δράσης ανατεθεί μέσω προκήρυξης
4.6 Εκπαίδευση και κατάρτιση αρμόδιων φορέων	Δεν απαιτείται επιπρόσθετος προϋπολογισμός αφού οι δράσεις θα υλοποιηθούν από τις υπηρεσίες στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους
4.7 Περιφερειακή συνεργασία	Δεν απαιτείται
4.8 Διαχείριση υδάτινου έρματος των πλοίων	Δεν απαιτείται
4.9 Διενέργεια ελέγχων σε σταθμούς εισόδου, τελωνεία και εσωτερική αγορά	Δεν απαιτείται επιπρόσθετος προϋπολογισμός αφού οι δράσεις θα υλοποιηθούν από τις υπηρεσίες στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους
4.10 Έλεγχος «Λεσσεψιανών» μεταναστών	Εξαρτάται από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης βάσει των οποίων θα εκτιμηθεί η ανάγκη υλοποίησης πρόσθετων δράσεων. Ο προηγούμενος κύκλος πράξεων είχε προϋπολογισμό 2.000.000 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Παρακολούθηση, Αξιολόγηση, Αναθεώρηση

Το Σχέδιο Δράσης θα αναθεωρηθεί με το πέρας βετίας από την έκδοση του, σε συμφωνία και με το Άρθρο 13 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014: «*Τουλάχιστον ανά εξαετία μετά την τελευταία διαβίβαση, τα κράτη μέλη αναθεωρούν τα σχέδια δράσης και τα διαβιβάζουν εκ νέου στην Επιτροπή*».

Η εποπτεία του Σχεδίου Δράσης γίνεται σύμφωνα με τους διατάξεις της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 («*Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 «για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών*»», ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021). Στο Άρθρο 2 της ανωτέρω απόφασης ορίζεται ότι «*Αρμόδια Κεντρική Συντονιστική Αρχή που έχει την ευθύνη για την εποπτεία και τη συνολική και συντονισμένη εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 και των Εκτελεστικών αυτού Κανονισμών (ΕΕ) 2016/1141, (ΕΕ) 2016/145, (ΕΕ) 2017/1263 και (ΕΕ) 2017/1454, όπως εκάστοτε ισχύουν, είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 3937/2011 (Α' 60) και ειδικότερα η Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας της Γενικής Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας που ορίζεται ως Εθνικός Συντονιστής*». Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Εθνικού Συντονιστή είναι και η προετοιμασία των Σχεδίων Δράσης για τις διαδρομές των χωροκατακτητικών ξένων ειδών (άρθρο 13 του Κανονισμού), μετά τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης. Ως εκ τούτου, η προετοιμασία των αναθεωρημένων Σχεδίων Δράσης μετά το πέρας της βετίας που ορίζει ο Κανονισμός, ανατίθεται και αυτή στον Εθνικό Συντονιστή.

Για την πλειονότητα των Μέτρων του Σχεδίου Δράσης, η αξιολόγηση της εφαρμογής τους δεν μπορεί να γίνει με την χρήση ποσοτικών δεικτών εκροών. Για παράδειγμα, το Μέτρο 2 το οποίο στοχεύει στην επικαιροποίηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί με τη χρήση κάποιου αριθμητικού δείκτη, αφού είναι άνευ νοήματος η καταμέτρηση, για παράδειγμα, του πλήθους των νομοθετικών παρεμβάσεων που θα αναληφθούν. Ένας τέτοιος δείκτης θα μπορούσε να ερμηνευτεί με θετικό όσο και με αρνητικό τρόπο, αναλόγως με το αν η αξιολόγηση θα εκλάμβανε το μεγάλο αριθμό νομοθετικών βελτιώσεων ως ένδειξη διεξοδικότητας των νομοθετικών πρωτοβουλιών ή ως ένδειξη επαναλαμβανόμενης ανεπάρκειας των εκάστοτε ρυθμίσεων.

Για το λόγο αυτό, η αξιολόγηση ορισμένων μέτρων του Σχεδίου Δράσης δεν βασίζεται στην εξεύρεση ποσοτικών δεικτών εκροών, αλλά στη σαφήνεια με την οποία περιγράφονται οι στόχοι. Πίσω στο παράδειγμα του Μέρους 2, ο στόχος της «*Επικαιροποίησης του θεσμικού πλαισίου*» αναφορικά με τον έλεγχο των διαδρομών εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος είναι σαφής και συγκεκριμένος γιατί μπορεί να διατυπωθεί με τη μορφή ενός και μόνο ερωτήματος: *Παρέχει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο τα αναγκαία μέσα στις αρμόδιες αρχές ώστε να ελέγχουν ικανοποιητικά τις εκάστοτε διαδρομές εισαγωγής αρμοδιότητάς τους;* Η απάντηση μπορεί επίσης να είναι σαφής και συγκεκριμένη, και μπορεί να δοθεί από τις ίδιες τις αρμόδιες αρχές οι οποίες εμπλέκονται στον έλεγχο των διαδρομών εισαγωγής. Επομένως, τα στοιχεία στη βάση των οποίων θα αξιολογηθεί το Μέτρο 2 θα είναι τα στοιχεία τα οποία θα παρέχονται από τους εμπλεκόμενους αρμόδιους φορείς, και θα

αφορούν το αν οι τυχόν αστοχίες ή ασάφειες του θεσμικού πλαισίου, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί κατά την έναρξη εφαρμογής του Μέτρου 2, θα έχουν θεραπευτεί ικανοποιητικά μέχρι το πέρας της εφαρμογής του.

Το πρόγραμμα παρακολούθησης και αξιολόγησης των μέτρων θα προσαρμόζεται χρονικά στις ανάγκες του κάθε μέτρου και μπορεί να περιλαμβάνει εκτός της τελικής αποτίμησης και άλλες ενδιάμεσες αξιολογήσεις της αποτελεσματικότητας του.

Αναλυτικότερα, η αξιολόγηση των επιμέρους Μέτρων θα περιλαμβάνει τα εξής:

ΜΕΤΡΟ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
4.1 Ενίσχυση της γνώσης	Μέσω επανάληψης του έργου «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν» το οποίο θα περιλαμβάνει εκ νέου ειδικό παραδοτέο για τη συνολική αξιολόγηση της υφιστάμενης γνώσης των ειδών και των διαδρομών εισαγωγής τους με το πέρας του Σχεδίου Δράσης
4.2 Επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου	Θα αξιολογείται διαρκώς μέσω των εργασιών της γνωμοδοτικής επιτροπής του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021) στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι όλων των δημοσίων φορέων οι οποίοι εφαρμόζουν το Σχέδιο Δράσης
4.3 Δράσεις ενημέρωσης	Βάσει ποσοτικών δεικτών για τον αριθμό των ενημερωτικών δράσεων, των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και του πλήθους των αποδεκτών των ενημερωτικών δράσεων. Θα αξιολογηθεί ποιοτικά μέσω ερωτηματολογίων για το βαθμό ενημέρωσης των πολιτών.
4.4 Σύνταξη εθνικού καταλόγου	Βάσει του αποτελέσματος για το αν θεσπίστηκε ο εθνικός κατάλογος εντός του χρονοδιαγράμματος της εφαρμογής του μέτρου. Επίσης καθ'όλη τη διάρκεια του Σχεδίου Δράσης μέσω της γνωμοδοτικής επιτροπής του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021) και μέσω ερευνητικών προγραμμάτων για την αξιολόγηση της πληρότητας του καταλόγου και της ευελιξίας επικαιροποίησής του.
4.5 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών	Ποσοτικά βάσει του πλήθους των σχετικών δράσεων και του αριθμού των συμμετεχόντων.
4.6 Εκπαίδευση και κατάρτιση αρμόδιων φορέων	Ποσοτικά βάσει του πλήθους των δράσεων και του παραχθέντος υλικού. Ποιοτικά στο

	πλαίσιο διαβούλευσης μεταξύ των αρμόδιων φορέων για τον εντοπισμό υφιστάμενων ελλείψεων και το βαθμό θεραπείας τους μέσω της εφαρμογής του μέτρου και μέσω της γνωμοδοτικής επιτροπής του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021)
4.7 Περιφερειακή συνεργασία	Ποσοτικά βάσει του πλήθους των προγραμμάτων περιφερειακής συνεργασίας και ποιοτικά μέσω επιστημονικής αξιολόγησης των επιπτώσεων των προγραμμάτων συνεργασίας στην αντιμετώπιση των διαδρομών εισαγωγής.
4.8 Διαχείριση υδάτινου έρματος των πλοίων	Βάσει στοιχείων από την αρμόδια αρχή εφαρμογής
4.9 Διενέργεια ελέγχων σε σταθμούς εισόδου, τελωνεία και εσωτερική αγορά	Βάσει στοιχείων και στατιστικών που διαβιβάζονται στον συντονιστή από τις αρμόδιες αρχές ελέγχου. Ποιοτικά στο πλαίσιο διαβούλευσης μεταξύ των αρμόδιων φορέων για τον εντοπισμό υφιστάμενων ελλείψεων και το βαθμό θεραπείας τους μέσω της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης και μέσω της γνωμοδοτικής επιτροπής του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021)
4.10 Έλεγχος «Λεσσεψιανών» μεταναστών	Βάσει επιστημονικών στοιχείων από τους αρμόδιους φορείς παρακολούθησης (κυρίως ΕΛΚΕΘΕ) και από την αξιολόγηση των τρεχουσών δράσεων στο πλαίσιο Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας-Θάλασσας.

Εκτός της επιμέρους αξιολόγησης των μέτρων, θα πρέπει να αξιολογηθεί ο βαθμός επίτευξης του γενικού στόχου του Σχεδίου Δράσης, όπως αυτός περιγράφεται στο Κεφάλαιο 3. Τα μέτρα του Κεφαλαίου 4, τόσο τα γενικά μέτρα όσο και τα ειδικά, έχουν σχεδιαστεί ώστε να υπηρετούν το στόχο της αντιμετώπισης των διαδρομών εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών ενδιαφέροντος στη χώρα. Η επιτυχία εφαρμογής ενός μέτρου δεν έχει νόημα, για τους σκοπούς του παρόντος Σχεδίου Δράσης, εάν αποτύχει η επίτευξη του γενικότερου στόχου. Για παράδειγμα, η ικανοποιητική εφαρμογή του Μέτρου 1 «Ενίσχυση της γνώσης» δεν μπορεί να αξιολογείται ανεξάρτητα από το εάν η αποκτηθείσα γνώση συνεισέφερε ή όχι στην επίτευξη του γενικού στόχου. Εάν στο πλαίσιο του Μέτρου 1 επετεύχθη η ενίσχυση της γνώσης σχετικά με τις διαδρομές εισαγωγής των ειδών ενδιαφέροντος, αλλά αυτό δεν βοήθησε στο να ελεγχθούν οι διαδρομές αυτές, τότε η εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης δεν μπορεί θεωρηθεί επιτυχημένη.

Για την αξιολόγηση της επίτευξης του γενικού στόχου του Σχεδίου Δράσης, θα αξιοποιηθούν τα παραδοτέα του έργου «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν», η ολοκλήρωση του οποίου προηγείται κατά ενός περίπου έτους της έναρξης εφαρμογής του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Τα στοιχεία του ανωτέρω έργου συνθέτουν μία συνολική εικόνα για την παρουσία και εξάπλωση των ειδών ενδιαφέροντος στην επικράτεια της χώρας πριν την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης, και περιλαμβάνουν την ανάλυση των διαδρομών εισαγωγής και την εκτίμηση μελλοντικών εισβολών ειδών (μέσω συγκεκριμένων διαδρομών) τα οποία δεν έχουν έως τώρα καταγραφεί στη χώρα. Η επανάληψη του συγκεκριμένου έργου με το πέρας της ολοκλήρωσης της βετίας εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης, θα επιτρέψει τη συνολική αξιολόγηση του σχεδίου μέσω της σύγκρισης μεταξύ της αρχικής συνολικής εικόνας και της τελικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Διάχυση της Πληροφορίας

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του παρόντος Σχεδίου Δράσης οφείλουν να επικοινωνούνται στα ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία περιλαμβάνουν δημόσιους φορείς και το ευρύ κοινό. Με τον όρο «Διάχυση της Πληροφορίας» εννοείται η ενημέρωση φορέων και κοινού για την υλοποίηση του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Η διάχυση της πληροφορίας αποτελεί μία βασική συνιστώσα του ίδιου του Σχεδίου Δράσης και δεν θα πρέπει να συγχέεται με τις «Δράσεις ενημέρωσης» οι οποίες αποτελούν αντικείμενο του Μέτρου 3, όπως περιγράφεται στο Κεφάλαιο 4. Το Μέτρο 3 έχει ως αντικείμενο την ενημέρωση των ενδιαφερομένων σχετικά με το πρόβλημα της εισαγωγής, εγκατάστασης και εξάπλωσης των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών στην επικράτεια της χώρας (και της Ευρωπαϊκής Ένωσης) με έμφαση στις διαδρομές εισαγωγής των ειδών αυτών. Αντιθέτως η συνιστώσα που αναλύεται στο παρόν κεφάλαιο υπό τον τίτλο «Διάχυση της Πληροφορίας» έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο το ίδιο το Σχέδιο Δράσης.

Η πληροφόρηση και ενημέρωση των ενδιαφερομένων για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης θα γίνει με τους εξής τρόπους:

- 1) Σε επίπεδο προκαταρκτικού σχεδιασμού έχουν ήδη ενημερωθεί συναρμόδιοι φορείς και ενδιαφερόμενοι προκειμένου να συνεισφέρουν στην κατάρτιση του σχεδίου.
- 2) Το Σχέδιο Δράσης υποβάλλεται σε δημόσια διαβούλευση διάρκειας έξι εβδομάδων ώστε να δοθεί η δυνατότητα διατύπωσης σχολίων σε ενδιαφερόμενους οι οποίοι δεν συμμετείχαν στα προηγούμενα βήματα σχεδιασμού, σύμφωνα με το Άρθρο 7 («Συμμετοχή του Κοινού») της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021).
- 3) Το Σχέδιο Δράσης διαβιβάζεται στην επιστημονική επιτροπή του Άρθρου 3 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021) για επεξεργασία και γνωμοδότηση.
- 4) Το τελικό Σχέδιο Δράσης θα δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

- 5) Βάσει του Άρθρου 13 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 το Σχέδιο Δράσης θα διαβιβαστεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- 6) Ο εθνικός συντονιστής του Άρθρου 2 (αρμόδια κεντρική αρχή) θα μεριμνήσει για την ενημέρωση των συναρμόδιων φορέων και του ευρέως κοινού σχετικά με την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης, μέσω αναρτήσεων στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μέσω συμμετοχής σε συνέδρια και μέσω δημοσιεύσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- 7) Επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την κατάρτιση και εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης θα συμπεριληφθούν στην έκθεση η οποία διαβιβάζεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσει του Άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 και του Άρθρου 11 της ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055 (ΦΕΚ 5697/Β'/7-12-2021). Η επόμενη εθνική έκθεση που θα υποβληθεί την 1^η Ιουνίου 2025 θα περιέχει πληροφορίες από τα δύο πρώτα έτη εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης, ενώ οι πληροφορίες που αφορούν τα επόμενα τέσσερα έτη εφαρμογής θα συμπεριληφθούν στην επόμενη έκθεση (μετά το πέρας εξαετίας από την προηγούμενη).
- 8) Πληροφορίες για την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης θα διαβιβάζονται σε διεθνείς φορείς και συμβάσεις με αντικείμενο (μεταξύ άλλων) τα ξενικά χωροκατακτητικά είδη, στις οποίες η Ελλάδα συμμετέχει ως μέρος, όπως η Σύμβαση της Βέρνης, η Σύμβαση της Βαρκελώνης, η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα, η IUCN κ.α.
- 9) Στο πλαίσιο αξιολόγησης και αναθεώρησης του Σχεδίου Δράσης θα ακολουθηθούν οι διαδικασίες ενημέρωσης και διαβούλευσης οι οποίες περιγράφονται στο Κεφάλαιο 7.